

Hea lugeja!

Te hoiate käes Statistikaameti tegevuse kokkuvõtet 2004. aasta kohta, mis tähistab meie jaoks ühest küljest olulist versteposti ja teisest küljest keeruliste muutuste perioodi. Ajalukku läheb see aasta seoses Eesti ühinemisega Euroopa Liiduga. Statistikutele on aastaid olnud suur väljakutse viia Eesti statistika Euroopasse, ühinemise ajaks olime sellega hakkama saanud. Meie 300 töötaja igapäevase pingutuse tulemusena korraldati eelmisel aastal 150 riiklikku statistilist vaatlust ning täideti ligikaudu 2400 kodumaistelt ja rahvusvahelistelt klientidelt saadud teabenõuet ja tellimustööd. Oleme pingutanud, et riiklik statistika oleks klientidele kättesaadav erinevatest kanalitest — avalikust andmebaasist, elektroonilistest väljaannetest ning trükistest. Ühiskonna arengust ja ootustest oleme kahjuks maha jäänud andmete kogumise valdkonnas: enamik ettevõtete aruandeid esitatakse praegu paberil.

Statistikaameti köögipoolel oli möödunud aastal mitu keerukat muutust. Kõnekaim on tippjuhtkonna täielik vahetumine. Aasta keskel jõustusid muutused juhtimises ja töökorralduses, mille tulemusena vähenes töötajate arv ligikaudu kuuendiku, tsentraliseeriti infotehnoloogiline arendustegevus ning andmete kogumine. Nende sammude taga oli püüe ühtlustada protsesse ning muuta sarnased tegevused efektiivsemaks.

2005. aastaks oleme riigilt saanud statistilisteks vaatlusteks mahult eelmiste aastatega võrreldava mandaadi. Muude tellimustööde maht kasvab, eelkõige rahvusvahelises plaanis.

Alanud aastal keskendume esiteks eesmärgile luua ettevõtjatele uusi tehnoloogilisi võimalusi, et muuta andmete esitamine mugavamaks, kiiremaks ja odavamaks ning meile kui andmetöötajale efektiivsemaks. Teine oluline strateegiline fookus on juba kogutud andmete kasutamine statistilistel eesmärkidel, see tähendab soovi vähendada samade andmete küsimist andmeesitajatelt mitu korda. Kolmandaks keskendume teenindusele orienteeritud kultuuri loomisele organisatsioonis. See tähendab kujundada niisuguseid hoiakuid, et riigiasutus on ühiskonna teenistuses, mitte vastupidi. Meie tegevusel on võrdselt tähtis nii riigisisene kui ka rahvusvaheline mõõde. Oluline on hoida ja parandada statistika kvaliteeti, et olla Euroopa statistikasüsteemis respektieritud tegija. Kvaliteedi eeldus on head spetsialistid. Minevik näitab, et asjatundjaid ei ole alati suudetud väärtustada ning nad on otsinud endale sobivama keskkonna. Siin on, mille üle järele mõelda ning millises suunas tegutseda.

Priit Potisepp
Peadirektor

Statistikaamet on riigiasutus, kelle peamine ülesanne on teha objektiivset riiklikku statistikat ametiasutustele, äri- ja teadusringkondadele, rahvusvahelistele organisatsioonidele ning üksikisikutele. Eesmärk on esile tuua keskkonna, rahvastiku, sotsiaalvaldkonna ning majanduse seisundit ja trende. Riiklik statistika on kooskõlas rahvusvaheliste klassifikaatorite ja meetoditega ning peab vastama erapooletuse, usaldusväarsuse, asjakohasuse, tasuvuse, konfidentsiaalsuse ja läbipaistvuse põhimõtetele.

Statistikaameti 2004. aasta põhieesmärgid olid järgmised:

- korraldada Vabariigi Valitsuse kinnitatud loetelu alusel 2004. aasta riiklikud statistilised vaatlused;
- avaldada statistikaväljaanded ja pressiteated vastavalt ajakavale;
- rakendada Euroopa Liidu riikide vahelise kaubavahetuse andmete kogumise süsteem Intrastat;
- välja töötada rahvusvaheliste klassifikaatorite kohandatud versioone;
- viia lõpule 2000. aasta rahva ja eluruumide loenduse tulemuste avaldamine.

Euroopa Liiduga liitumisel sai Statistikaametist Euroopa Liidu statistikasüsteemi osa. Kui 2003. aastal ja 2004. aasta alguses olid liituvad riigid Statistikaprogrammi Komitee nõupidamistel vaatleja rollis, siis alates 2004. aasta maist osales Eestit esindav Statistikaamet seal koos teiste liitunud riikide statistikaasutustega täieõigusliku liikmena.

Riikliku statistika seadusse tehti põhjalikke muudatusi, mis täpsustasid isikuandmete kasutamist statistika tootmiseks ning kaotasid riikliku statistika seaduse vastuolu isikuandmete kaitse seadusega. Seadusemuudatused täpsustasid Statistikaameti õigusi kasutada riikliku statistika tootmisel isikukoodi, eraelulisi ja delikaatseid isikuandmeid.

2004. aastat iseloomustavad eelkõige ümberkorraldused — tööprotsessi, struktuuri ja struktuuriüksuste paiknemise muudatused. Suur osa töötajatest oli hõlmatud 2003. aasta lõpul moodustatud struktuuritöögrupi tööga, mille ülesanne oli töötada läbi Statistikaameti strateegia 2007 elluviimise probleemid — statistika tootmisprotsessi tehnoloogiline skeem, rakendatavad ametinimetused ja ametikohtade põhiülesanded ning tsentraalne infotehnoloogia korraldus.

Statistikaameti kulud riigieelarvest, 2000–2004 (tuhat krooni)

Kululiik	2000	2001	2002	2003	2004
Tegevuskulud	129 345,9	102 092,1	59 376,3	58 260,4	62 572,9
personalikulud	87 455,3	67 461,9	38 945,6	41 076,3	43 187,6
majanduskulud	20 280,5	19 370,0	12 674,6	15 950,7	11 696,6
infotehnoloogiakulud	6 021,9	4 605,6	3 974,1	1 233,4	3 500,9
Intrastati süsteemi kulud	-	-	-	-	1 749,1
riigi poolt ostetud tööd ja teenused	15 588,2	10 654,6	3 782,0	-	4 187,8
Kapitalikulud	1 619,3	2 800,0	1 100,0	-	157,7
kapitaalremont	1 600,0	2 800,0	1 100,0	-	-
infotehnoloogia soetamine	19,3	-	-	-	157,7

Uuele struktuurile mindi üle järk-järgult. Veebruarist korraldati ümber küsitajate töö, märtsist muutus sotsiaalstatistika ja põllumajandusstatistika osakonna struktuur ning moodustati finantsplaneerimis- ja haldusosakond. Augustist koondati ühte üksusesse andmete kogumine ja sisestamine, samuti tarkvara arendus ning loodi keskne meetodikaüksus.

Statistika tegemise seisukohalt oli suurim muudatus ettevõtjatelt andmete kogumise ja paberil laekunud andmete elektroonilisele kujule viimisega seotud tegevuste kesksesse üksusesse koondamine. Selle üksuse loomise eesmärk oli korraldada tööd efektiivsemalt ning vähendada andmekogumisega hõivatud inimeste hulka. Muudatus tähendas töölulist ümberkorraldamist. Toetavaid tegevusi, näiteks aruandevormide postitamine, hakati teenusena sisse ostma.

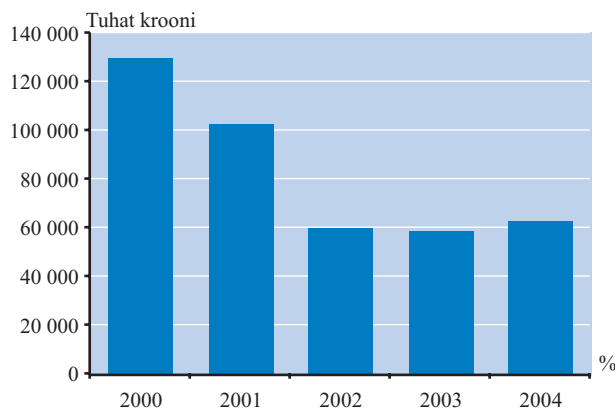
Isikuküsitlustega oli selleks ajaks keskselt andmeid kogutud juba kümme aastat.

Infotehnoloogia osakonda koondati seni samuti statistikavaldkondades hajali paiknenud tarkvara arendamine, ühisandmebaaside haldamine ja arendamine. Selle muudatuse tulemusi näeb lähematel aastatel, kui hakkab suurenema statistikavaldkondade jaoks mõeldud universaalsete tarkvaralahenduste osatähtsus.

Kui andmete kogumise ja infotehnoloogia arenduse tsentraliseerimise peamine eesmärk oli tõhustada tootmisprotsessi, siis keskse meetodikaüksuse loomisel nähti selle kõrval ka teist eesmärki — saavutada riikliku statistika parem võrreldavus ja sidusus kasutatavate klassifikaatorite, mõistete ja meetodika parema koordineerimise kaudu. See strateegiline uuendus oli suunatud kaugemasse tulevikku ja selle vilju näeme alles aastate pärast. Ühelt poolt toodi kokku matemaatilise statistika meetodite ja klassifikaatorite asjatundjad. Teiselt poolt luuakse täiesti uued ametikohad kvaliteedi juhtimiseks.

Uuele töökorraldusele ja struktuurile üleminekuga vähenes asutuse töötajate arv 62 võrra ehk 16%. Statistikaamet täitis 2004. aastaks võetud ülesanded ning hoolimata ümberkorraldustega seotud raskustest hoidis tasemel statistika kvaliteeti.

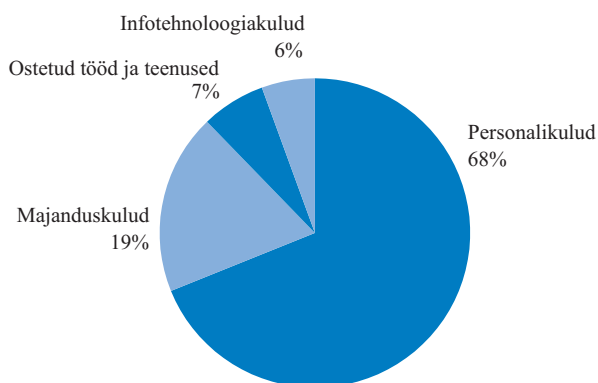
Statistikaameti tegevuskulud, 2000–2004

Tähiseid aastast 2004

16. veebruar	Statistikaameti veebilehel avaldati “Koolinurk”
27. veebruar	Statistikaameti veebilehel tehti kättesaadavaks jätkusuutlikkuse näidikulaud
24. märts	2000. aasta rahva ja eluruumide loenduse tulemuste avaldamine jõudis lõpule: ilmus e-väljaanne “2000. aasta rahva ja eluruumide loendus. XII. Vallaasulate rahvastik. 2000 <i>Population and Housing Census. XII. Population in Settlements of Rural Municipalities</i> ”
22. aprill	Statistikaamet osales messil “Võti tulevikku”
28. aprill	Jõustus riikliku statistika seaduse muutmise seadus, mis kaotas riikliku statistika seaduse vastuolu isikuandmete kaitse seadusega
1. mai	Alustati Euroopa Liidu riikide vahelise kaubavahetuse andmete kogumist süsteemiga Intrastat
27. mai	Statistikaamet osales esimest korda täieõigusliku liikmena Euroopa Liidu Statistikaprogrammi Komitee (<i>Statistical Programme Committee</i>) nõupidamisel
23. juuli	Ilmus “Eesti statistika aastaraamat. 2004. <i>Statistical Yearbook of Estonia</i> ”
1. august	Statistikaamet jätkas uuenenud struktuuriga
21. september	Allkirjastati <i>Phare Grant 2002</i> välisabi leping
27. november	Valitsus kinnitas 2005. aasta riiklike statistiliste vaatluste loetelu
6. detsember	Ametisse astus uus peadirektor — Priit Potisepp
22. detsember	Allkirjastati <i>Phare Grant 2003</i> välisabi leping

Statistikaameti tegevuskulud, 2004

TOOTED JA TARBIJAD

Traditsiooniliste väljaannete kõrval
ilmus analüütilisi kogumikke

2004

Statistikaameti kataloog “Statistikaväljaanded. 2004. *Statistical Publications*” tutvustab 46 nimetust väljaandeid, millest kolm on kuubülletäänid, kolm kvartalibülletäänid, 31 üks kord aastas ilmuvad ja üheksa ühekordsed väljaanded. 36 nimetust väljaandeid on kakskeelsed (eesti ja inglise keel), kuus eestikeelsed ja neli ingliskeelsed.

2004. aastal esitas Statistikaamet lühiajastatistika (kuu- ja kvartalstatistika) peale avaliku andmebaasi peamiselt elektroonilistes perioodikaväljaannetes veebilehel www.stat.ee rubriigi “Statistika” alamrubriigis “Statistikaväljaanded / E-väljaanded 2004”. Trükituna leiab riiklikku lühiajastatistika vaid kuukirjast Eesti Statistika. *Estonian Statistics*. E-väljaandena ilmusid ka mitmed aastakogumikud ja ühekordsed kogumikud. Kokku avaldati 17 nimetust e-väljaandeid (enamasti PDF, millele on lisatud ka väljaande Word- ja/või Excel-failid). Esimest korda avaldati e-väljaandena HTML-vormingus aastakogumik “Eesti piirkondlik statistika. 2003. *Regional Statistics of Estonia*”. E-väljaanded on veebilehel tasuta kättesaadavad kõigile.

2004. aastal jõudis lõpule 2000. aasta rahva ja eluruumide loenduse tulemuste avaldamine. Ilmus kaheteistkümnes rahvaloenduse tulemuste elektrooniline kogumik, mis käsitleb vallaasulate rahvastikku. Avaldati ka Eesti, Läti ja Leedu rahvaloenduste tulemusi sisaldav kolme riigi statistikaameti ingliskeelne ühiskogumik “2000 *Round of Population and Housing Censuses in Estonia, Latvia and Lithuania*”, samanimeline ingliskeelne e-väljaanne ning eestikeelne e-väljaanne “2000/2001. aasta rahva ja eluruumide loendused Eestis, Lätis ja Leedus”.

CD-ROM “Eesti statistika aastaraamat. 2004. *Statistical Yearbook of Estonia*” esitab sama pealkirja kandva trükisega võrreldes keskkonna-, rahvastiku-, sotsiaal- ja majandusstatistika pikemaid aegridu ning piirkondlikku statistikat. CD-ROM-il on andmed esitatud PC-AXIS-, XML-, HTML- ja Excel-failidena. Kasutaja saab CD-ROM-il esitatud andmete põhjal ise teemakaarte koostada. Selleks on tema käsutusse antud AXIS-e tooteperekonda kuuluv tarkvara PX-MAP.

Statistikaameti suund on avaldada statistikatrükistes järjest rohkem statistikal rajanevaid ülevaateid, analüüsi, näitlikustavaid diagramme, teemakaarte jms. 2004. aastal ilmusid analüütilised kogumikud “Sotsiaaltrendid 3” ja “*Social Trends 3*”, mis annavad ülevaate majanduse arengust, demograafilistest protsessidest, elukeskkonnast, inimeste sissetulekust ja kulutustest, sotsiaalsest turvavõrgust. Väljaande teaduslik toimetaja on professor Alari Purju.

Nimetused ja väljaanded, 1994–2004

Aasta	Nimetused (väljaannete kataloogi järgi)	Väljaanded* (01.01.–31.12.)
1994	51	105
1995	46	99
1996	46	117
1997	52	118
1998	59	120
1999	59	117
2000	58	127
2001	65	130
2002	54	117
2003	54	106
2004	46	101

* Kõik kord aastas ilmuvad väljaanded, ühekordsed väljaanded ja perioodika üksiknumbrid (nii trüki- kui ka e-väljaanded).

Analüütiline kogumik “Kõrgharidus. 1993–2003. *Higher Education*” käsitleb mitmesuguste näitajate põhjal kõrghariduse omandamise trende, kõrgharidusega elanike sotsiaal-majanduslikku olukorda. Aastakogumik “Linnad ja vallad arvudes. 2004. *Cities and Rural Municipalities in Figures*” analüüsib ja võrdleb kohalike omavalitsusüksuste arengut. Peale Statistikaameti spetsialistide on sellele väljaandele kaastööd teinud ka Tartu Ülikooli teadlased. Nende kahe väljaande tiraaž müüdi kiiresti läbi ja tarbija jätkuva huvi rahuldamiseks levitatakse neid nüüd CD-l.

Taskuteatmik “Eesti Euroopa Liidus. 2004. *Estonia in the European Union*” pakub võrreldavat statistikat Eesti ja teiste Euroopa Liidu riikide kohta keskkonna, rahvastiku, sotsiaalsfääri ja majanduse alalt. Põhjalikum analüüsiosa on aastakogumikes “Leibkonna elujärg. 2003. *Household Living Niveau*”, “Tööjõud. 2003. *Labour Force*”, “Ettevõtete majandusnäitajad. 2002. *Financial Statistics of Enterprises*”, “Keskkond. 2003. *Environment*”, elektroonilises kvartalibülletäänis Ettevõtlus. *Business* jt väljaannetes. E-kogumik “Säästva arengu näitajad. *Indicators of Sustainable Development*” esitab üle 60 sotsiaal-, keskkonna-, majandus- ja institutsionaalse näitaja, mis vastavad Eurostati ja ÜRO Säästva Arengu Komisjoni näitajate loendile. E-kogumik “Põllumajanduslike majapidamiste struktuur. 2003. *The Structure of Agricultural Holdings*” annab pildi põllumajanduslike majapidamiste maakasutusest, loomakasvatusest, põllumajandusmasinate ja -seadmete kasutamisest, tööjõust ning muust tulutoovast tegevusest.

2004. aastal levitas Statistikaamet üle 14 000 eksemplari statistikaväljaandeid (trükisena, CD-ROM-il, disketil ja e-posti teel). Kui pärast varasemate aastate kasvutrendi levitatud eksemplaride arv ajavahemikul 2001–2003 vähenes, siis 2004. aastal suurenes see taas. Statistikaväljaandeid saavad osaliselt tasuta maakonnaraamatukogud, riigiasutused, näiteks Riigikogu, Presidendi Kantselei, Peaministri Büroo, ministeeriumid, ametid, inspeksioonid jt. 93% levitatud eksemplaridest olid trükised. 78% statistikaväljaannete tellijatest olid Eestist ja 22% välismaalt. 2004. aastal lisandus ligi 300 uut tellijat, neist enamik olid äriühingud, liidud, sihtasutused jms.

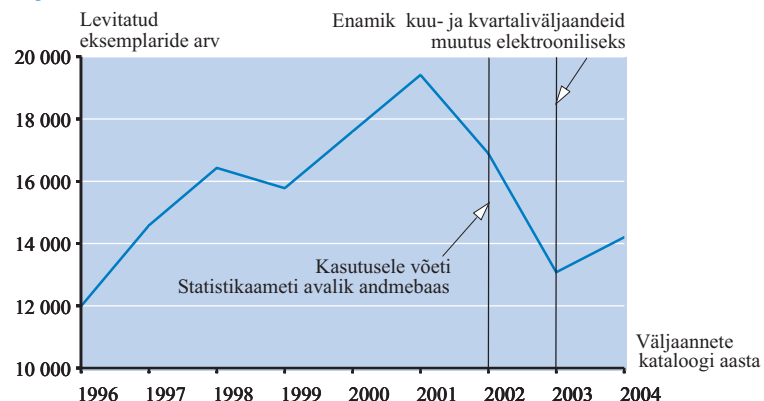
Uuendati Statistikaameti veebilehte

2004. aastal muutus Statistikaameti veebilehe struktuur. Avalik andmebaas, pressiteated, väljaanded jms on nüüd kättesaadavad rubriigist “Statistika” ning avaldamiskalendrid ja lisateenused rubriigist “Teenused”.

Veebilehele lisandus uus rubriik “Valdkonnad”. Selles rubriigis olid 2004. aastal alamrubriigid “Rahvaloendus”, “Põllumajandusloendus 2001” ja “Väliskaubandus”.

Valmis rubriik “Koolinurk”, mille eesmärk on aidata õpilastel statistikat paremini mõista ja kasutada.

Statistikaameti väljaannete levi, 1996–2004*

* Ei hõlma meediaüritustel, messidel, reklaamikampaaniates, Statistikaameti töös jm kasutatud eksemplare.

Statistikaamet avaldas jätkusuutlikkuse näidikulaua, statistiliste andmete graafilise esitamise programmi, mis põhineb Eurostati ja ÜRO Säästva Arengu Komisjoni säästva arengu näitajate nimekirjal.

E-väljaannetest olid populaarseimad rahvaloenduse kogumikud

Veebilehel avaldatud e-väljaannetest vaadati 2004. aastal kõige rohkem rahvaloenduse kogumikke ja kuubulletääni Eesti Põhilised Sotsiaal- ja Majandusnäitajad. *Main Social and Economic Indicators of Estonia*. Populaarsed olid ka kogumikud “Säästva arengu näitajad. *Indicators of Sustainable Development*”, “Põllumajanduslike majapidamiste struktuur. 2003. *The Structure of Agricultural Holdings*” ja “Turismi mõju Eesti majandusele 1997–2000”. Põhinäitajate kuubulletääni kõrval oli perioodilistest e-väljaannetest populaarne kvartalibulletään Ettevõtlus. *Business*.

Veebilehel avaldatud riiklike statistiliste aruannete vormidest kasutati 2004. aastal kõige rohkem väliskaubandusandmete kogumise süsteemi Intrastat vorme ja palgastatistika kuuaruande vormi.

Veebilehe teenusstandardiga saavad huvilised tutvuda Statistikaameti teabekeskuses või veebilehel www.stat.ee rubriigis “Teenused”.

Avalikku andmebaasi kasutatakse üha enam

Võrreldes eelmise aastaga kasutati 2004. aastal avalikku andmebaasi (statistika andmebaas ja regionaalarengu andmebaas) tunduvalt enam. Suurenenud on ka andmete hulk andmebaasis.

Aasta jooksul jõudis avalikku andmebaasi 260 uut tabelit. Aasta lõpuks oli seal üle 1900 tabeli, numbrilise info ühikuid ehk lahtreid oli 17,8 miljonit.

Avaliku andmebaasi populaarseim statistikavaldkond oli nii eesti- kui ka ingliskeelse kasutajaskonna hulgas nagu eelmistelgi aastatel rahvastik. Järgmised suuremat huvi pakkunud valdkonnad olid palk, tööturg ja rahvaloendus.

Andmebaasi tabelite kasutamine oli kuude kaupa erinev, kõikudes 11 400 korrast juulis 28 100-ni märtsis.

Avaliku andmebaasi teenusstandardiga saavad huvilised tutvuda Statistikaameti teabekeskuses või veebilehel www.stat.ee rubriigis “Teenused”.

Täidetud teabenõuded ja tellimustööd, 1998–2004

Aasta	Väliskaubandus- statistika tellimus Eestist	Väliskaubandus- statistika tellimus välismaalt	Teised tellimustööd ja teabenõuded Eestist	Teised tellimustööd ja teabenõuded välismaalt	Kokku
1998	316	108	248	242	914
1999	456	232	287	288	1 263
2000	546	295	400	382	1 623
2001	648	209	679	392	1 928
2002	723	252	1 017	414	2 406
2003	753	261	965	1 015	2 994
2004	761	238	919	469	2 387

Koolinurk aitab õpilastel statistikat mõista ja kasutada

2004. aasta veebruaris avas Statistikaamet veebilehel rubriigi "Koolinurk", mille eesmärk on tutvustada statistikat ja selle kasutamise võimalusi keskkooliõpilastele. Koolinurgast võivad saada häid ideid koolitundideks ka majandusõpetajad.

Koolinurk annab aastastatistika põhjal ülevaate Eesti ja teiste riikide majandusest ning sotsiaalelust. Üheksa näitaja põhjal saab igat maakonda võrrelda kogu Eesti samade näitajatega. Koolinurgast leiab ülevaate Euroopa riikide sotsiaal- ja majanduselust teksti, tabelite ja diagrammidena. Eraldi on 15–24-aastasi noori käsitlev statistika, mis kajastab noorte elu mitmesuguseid tahke — õppimist, tööhõivet, pereloomist, tervist ja kuritegevust.

Et koolinurk paremini õpilasteni jõuaks, osales Statistikaamet 2004. aasta aprillis noortemessil "Võti tulevikku 2004". Messi külistanud noored said tutvuda "Koolinurga" rubriigiga ning viia end kurssi statistilise info leidmise võimalustega.

Mais korraldati statistikat tutvustav teabepäev Suuremõisa Tehnikumi õpilastele. Et teabepäev oli mõlemale osapoolale kasulik ja huvitav, otsustati edaspidigi koostööd jätkata. Oktoobris osaleti *Junior Achievement*'i korraldatud koolitusel koolide majandusõpetajatele *Estonian Business School*'is.

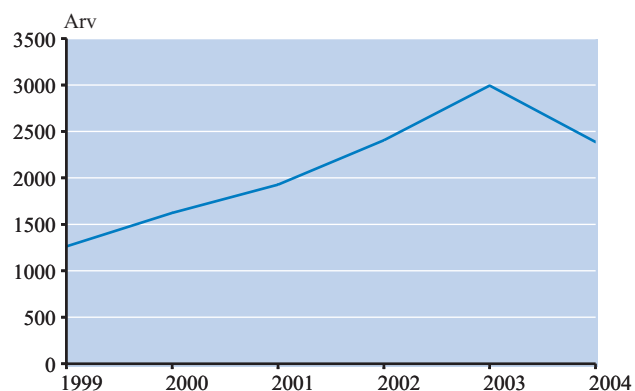
Statistilise info saamiseks saab esitada teabenõudeid ja tellimustöid

Kui statistikahuviline ei leia soovitud statistilist infot statistikaväljaannetest või avalikust andmebaasist veebilehel, võib ta pöörduda Statistikaameti poole teabenõude või tellimustööga. Teabenõue on taotlus juba avaldatud või dokumenteeritud teabe kohta. Tellimustöö on avalikus andmebaasis või väljaannetes avaldatuga võrreldes detailsema info taotlus, mis nõuab andmete lisatöötlemist ja analüsi.

2004. aastal täitis Statistikaamet üle 400 teabenõude ja ligi 2000 tellimustööd. Kokku täideti 2400 teabenõuet ja tellimustööd, 600 vähem kui 2003. aastal. Jätkuvalt oli populaarseim tellimustöö valdkond väliskaubandus, mille kohta oli ligi 1000 teabenõuet ja tellimustööd.

Teabenõude teenusstandardi ja tellimustööde teenusstandarditega saavad huvilised tutvuda Statistikaameti teabekeskuses või veebilehel www.stat.ee rubriigis "Teenused".

Täidetud teabenõuded ja tellimustööd, 1999–2004

Infotelefonile 6259 300 helistati enam kui eelmisel aastal

2004. aastal helistasid statistikatarbijad infotelefonile ligi 4600 korda. Telefoni teel telliti statistikaväljaandeid, esitati teabenõudeid ja tellimustöid jms.

Infotelefoni teenusstandardiga saavad huvilised tutvuda Statistikaameti teabekeskuses või veebilehel www.stat.ee rubriigis “Teenused”.

Teabekeskuses saab infot ka Euroopa Liidu riikide kohta

Statistikaameti teabekeskus on avatud kõigile statistikahuvilistele esmaspäevast reedeni kella 9–16 Tallinnas aadressil Endla 15. Teabekeskuse raamatukogus on Eesti suurim kogu teiste riikide statistikaametite ja rahvusvaheliste organisatsioonide statistikaväljaandeid. Statistikaameti veebilehel avaldatud elektrooniline kataloog annab ülevaate raamatukogu fondis olevatest teavikutest. Statistikaväljaannetega saab tutvuda lugemissaalis, teavikuid välja ei laenutata.

Teabekeskuse raamatukogu fond täienes 2004. aastal rohkem kui 800 vahetustrükisega, annetustena lisandus ligi 300. Aasta lõpus oli fondi suurus 18 900 teavikut. Teabekeskuses käis ligi 4000 klienti, kellest enamik kasutas kirjandust avariilult ja osa ostis Statistikaameti väljaandeid. Koopiaid tehti 1400 lehte.

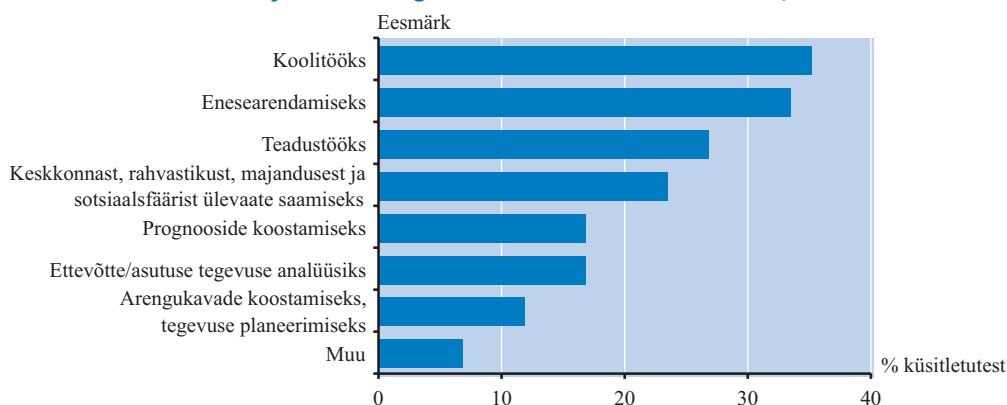
Külastajad saavad teabekeskuses

- osta Statistikaameti väljaandeid,
- tutvuda Statistikaameti pressiteadetega,
- saada konsultatsiooni statistikainfo leidmisel,
- kasutada raamatukogu teavikuid,
- kasutada raamatukogu elektroonilist kataloogi.

Alates 1. oktoobrist 2004 pakub Statistikaamet statistikatarbijale konsultatsiooni Euroopa Liidu riikide statistika kättesaadavuse kohta. Teabekeskuse konsultandid aitavad leida infot Eurostati pressiteadetest, statistikaväljaannetest ja andmebaasist.

Teabekeskuse ja Euroopa Liidu statistika konsultatsiooni teenusstandarditega saavad huvilised tutvuda Statistikaameti teabekeskuses või veebilehel www.stat.ee rubriigis “Teenused”.

Teabekeskuse külastajate eesmärgid statistilise info kasutamisel, 2004*

* Teabekeskuse külastajate uuring.

Teabekeskuse külastajad eelistavad statistikaväljaandeid

2004. aasta mais korraldas Statistikaamet teabekeskuse külastajate uuringu. Eesmärk oli selgitada välja teabekeskuse külastajate rahulolu statistilise info saamise võimalustega, enim huvi pakkuvad statistikavaldkonnad ning vajadus teiste riikide statistika järele. Küsimustikule vastas 60 teabekeskuse külastajat. Mehi ja naisi oli vastanute seas võrdselt. Enam kui poolel neist oli kõrgharidus. Tööga hõivatuid oli vastanute seas 70%, viiendik hõivatutest olid õpilased ja üliõpilased.

Uuringust selgus, et külastajad kasutavad teabekeskuses Statistikaameti toodetest-teenustest kõige rohkem statistikaväljaandeid (68%), sealhulgas ka e-väljaandeid veebilehel. Väljaandeid eelistatakse tänu kasutamismugavusele ja avariilult kättesaadavusele. Statistikaameti teabekeskusse tullakse ka seepärast, et seal on kõige suurem valik teiste riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide statistikaväljaandeid. 52% vastanutest hangib teabekeskuses statistilist infot ka Statistikaameti veebilehelt. Veebilehelt kättesaadava avaliku andmebaasi kohta tõsteti positiivsena esile andmete saamise kiirust ning otsimise lihtsust.

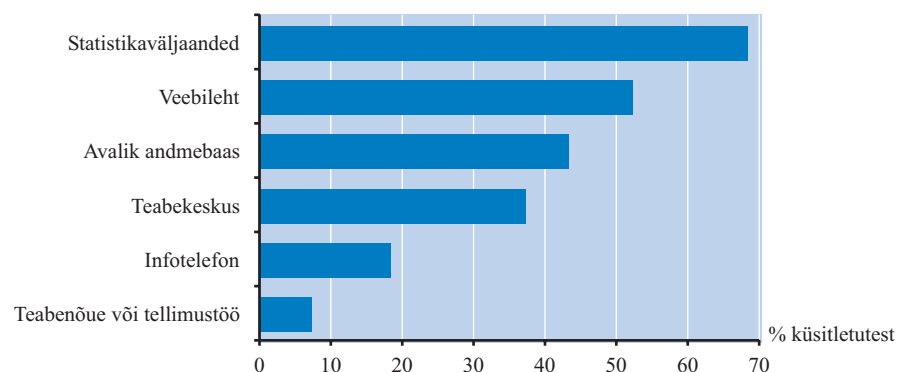
Peale Eesti statistika tunnevad teabekeskuse külastajad suurt huvi Euroopa Liidu riikide statistika vastu (62% vastanutest). Populaarne on ka rahvusvaheliste organisatsioonide avaldatud statistika — Eurostati andmete vastu tunneb huvi vastanutest 37% ja ÜRO andmete vastu 23%.

Statistikavaldkondadest pakuvad kõige enam huvi rahvastik (42% vastanutest), palk ja tööjõukulu (32%), tööturg (30%) ning ettevõtete majandusnäitajad (28%).

75% vastanute arvates on teabekeskuses infot leida lihtne, vaid kolmele protsendile on see keeruline. Konsultandi poole pöörduetakse põhiliselt seepärast, et saada teavet statistika olemasolu ja kättesaadavuse kohta ning et leida avariilult trükiseid. Oluliselt vähem on konsultandi abi tarvis statistilise info leidmiseks veebilehelt ja teabenõude või tellimustöö vormistamiseks. Leitud statistiline info on piisav peaaegu poolele vastanutest ning enam kui poolel neist katab info hulk vajaduse osaliselt.

Mõned statistikahuvilised käivad teabekeskuses regulaarselt. Ligi pool küsitletutest külastab teabekeskust kolme kuu jooksul vähemalt korra. Teabekeskusse tullakse, et saada statistilist infot nii koolitööks (35% vastanutest), enesearendamiseks (33%) kui ka teadustööks (27%).

Teabekeskuse külastajate kasutatud tooted ja teenused, 2004*

* Teabekeskuse külastajate uuring.

Ajakirjandus aitab statistilist infot avalikkuseni viia

Statistikaamet avaldas 2004. aastal 124 pressiteadet, keskmiselt 10 pressiteadet kuus. Üleriigilised eesti- ja venekeelsed ajalehed, maakonnalehed ja infoagentuurid kajastasid neist 114, s.o 92%. Enam vastukaja leidsid hindu, rahvamajanduse arvepidamist ja väliskaubandust käsitlevad pressiteated. Ajalehtedest avaldas Statistikaameti pressiteadete andmeid kõige rohkem Äripäev, järgnesid Eesti Päevaleht ja Postimees. Maakonnalehtedest kajastas Statistikaameti tegevust või tema andmeid kõige enam Pärnu Postimees.

2004. aastal korraldas Statistikaamet ajakirjanikele kolm esitlust. Tutvustamist leidsid kogumikud “Eesti statistika aastaraamat. 2004. *Statistical Yearbook of Estonia*”, mis pakub olulisemat aastastatistikat enamiku eluvaldkondade kohta, Eesti elanike heaolu analüüsiv “Sotsiaaltrendid 3” ning Eesti piirkondlikku arengut kohaliku omavalitsusüksuse tasandil kajastav “Linnad ja vallad arvudes. 2004. *Cities and Rural Municipalities in Figures*”.

Pressiteate teenusstandardiga saavad huvilised tutvuda Statistikaameti teabekeskuses või veebilehel www.stat.ee rubriigis “Teenused”.

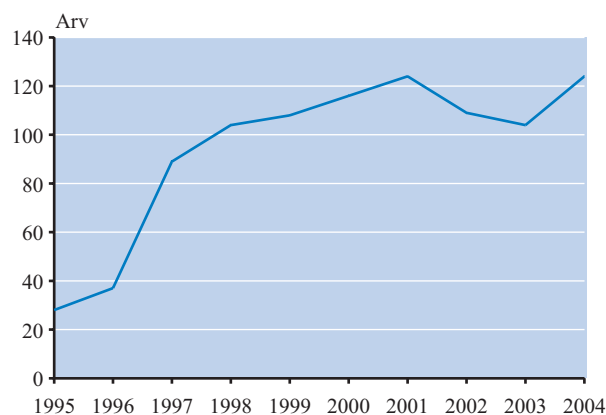
Uuring andis ülevaate riigiametite meediasuhtlusest

2004. aasta jaanuaris korraldas Turu-uuringute AS ajakirjanike seas uuringu, et saada ülevaade riigiametite ja ettevõtete meediasuhtlusest. Statistikaameti meediasuhetele andis hinnangu 48 ajakirjanikku. Statistikaameti hinnati üldhindegaga 6,17, mis ületas veidi uuritud riigiametite ja ettevõtete keskmist näitajat. Ajakirjanikud hindasid kõrgemalt teavitamise pidevust, teabe usaldusvärsust, teavitamise avatust ja asutuse imagot. Keskmisel tasemel hinnanguid anti juhtide kättesaadavusele ja päringutele vastamisele. Keskmisest madalamalt hindasid ajakirjanikud pressiesindaja kättesaadavust ja asutuse esindajate meediaga suhtlemise oskust.

Kõige enam oli küsitletud ajakirjanike seas toimetajaid. Nende hinnangud teabe usaldusvärsusele, teavitamise avatusele, teavitamise pidevusele jms olid peaaegu kõik keskmisest tasemest kõrgemad, vaid pressiesindaja kättesaadavust hindasid nad madalamalt. Uudisteajakirjanikud ja sisepoliitika ajakirjanikud olid Statistikaameti suhtes kõigis hinnangutes kriitilisemalt, majandusajakirjanikud seevastu positiivsemalt meelestatud.

2003. aastal korraldatud uuringu tulemustega võrreldes oli ajakirjanike hinnangul siiski paranenud pressiesindaja kättesaadavus ja päringutele vastamise kiirus. Samas olid langenud hinnangud teavitamise pidevusele, meediaga suhtlemise oskusele ja veidi ka teavitamise avatusele.

Pressiteated, 1995–2004

Tarkvara arendustööde maht kasvas aastaga viis korda

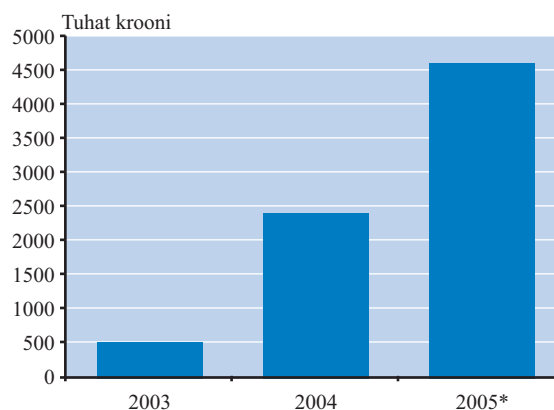
2004. aastal suurenes sisseostetavate tarkvara arendustööde maht võrreldes 2003. aastaga peaaegu viis korda ning 2005. aastaks prognoositu ületab 2004. aasta mahu peaaegu kaks korda. Sellise kasvu tõttu oli nii infotehnoloogia osakonna kui ka valdkonna statistika osakondade töö väga pingeline, eriti arvestades 2003. aastal alanud ja 2004. aastal jätkunud struktuurimuudatusi. Nimelt algas aasta infotehnoloogia süsteemi hoolduse konsolideerimisega Rahandusministeeriumi infotehnoloogia osakonda, tarkvara arendus koondati aga Statistikaameti infotehnoloogia osakonda.

Suurematest tarkvara arendustöödest jõudis lõpusirgele 2003. aastal alustatud andmete elektroonilise kogumise süsteemi eSTAT arendamine. 2003. aasta sügisel tehti eSTATi süsteemianalüüs ja 2004. aasta jaanuaris alustas infotehnoloogiaettevõtte *Abobase Systems* programmeerimist. Aasta lõpus hakati uut süsteemi katsetama. eSTAT muudab andmeesitajale statistiliste aruannete täitmise ja esitamise mugavamaks ning võimaldab Statistikaametil kogutud aruandeid tõhusamalt hallata. Uuele süsteemile minnakse üle järk-järgult. Elektroonilise andmekogumise soodustamiseks andis Statistikaamet ka võimaluse *Excel*'is täidetud aruandevormid veebilehel üles laadida.

Rahvastikusündmuste andmekogu pidamiseks valmis täiesti uus infosüsteem, mis on senisest veelgi turvalisem. Andmekogus säilitatavad isikut identifitseerivad andmed eraldatakse isiku teistest andmetest ning krüpteeritakse. Igal kasutajal on juurdepääs ainult tema tööks vajalikele andmetele ning õigus teha kindlaksmääratud tegevusi. Tarkvara fikseerib kõik andmetega tehtavad toimingud logisse. Turvanõuete täitmist jälgib turvajuht logi analüüsimise ja pisteliste kontrollkäikudega.

Möödunud aastal hakkas Statistikaamet väliskaubandusstatistika andmete töötlemiseks välja töötama uut SAS-tarkvaral põhinevat infosüsteemi. Koostöös AS Restaga valmis aasta lõpus uue süsteemi visioon ning pilootrakendus, mille eesmärk oli katsetada tarkvara võimalusi ja sobivust. Pilootprojekt lõppes tulemuslikult ning käesoleval aastal algavad arendustööd. Esimesena on kavas valmis teha koondandmete analüüsimoodul.

Kõik need tööd on statistika tarbija huvides, sest aitavad tõhustada statistika tootmist ja parandada selle kvaliteeti.

Tarkvara arendustööde maht, 2003–2005

*Prognoositav maht.

Valmistuti uuteks uuringuteks

2004. aastal hakati sotsiaalstatistika valdkonnas ette valmistama ettevõtete innovatsiooniuuringut. Innovatsioonina mõistetakse ettevõtte poolt turule toodud uut või oluliselt täiustatud toodet (kaupa või teenust), samuti uue või oluliselt täiustatud tootmisprotsessi (sh ka turustus-, tarnimismeetodi vms) kasutuselevõtmist. Innovatsioon põhineb uute tehnoloogiliste lahenduste rakendamisel, olemasolevate tehnoloogiate uuel kombinatsioonil või muude ettevõtte hangitud teadmiste kasutamisel. Innovatsioon on riigi majandusarengu põhiline edasiviija. Tegemist on neljanda Euroopa Liidu innovatsiooniuuringuga (CIS4). Eesti osales ka eelmises (CIS3) uuringus. Selle tulemuste ning ka algandmete kasutamine teadusuuringuteks on teadlaste ja ametnike hulgas seni populaarne. Uuring lubab jälgida Eesti ettevõtete innovatsiooni trende ja võrrelda ettevõtete innovatiivsust teiste Euroopa Liidu riikidega ja liiduga tervikuna.

Valmistuti ka uurima täiskasvanute koolitust ettevõtetes. Uuring korraldatakse 2006. aastal ja see käsitleb ettevõtetes töötajatele pakutavat täiendusõpet. Elukestvat õpet peetakse üheks olulisemaks vahendiks, mis aitab saavutada 2000. aasta märtsis Euroopa Ülemkogu tippkohtumisel Lissabonis vastuvõetud strateegia eesmärki kujundada Euroopa Liidust aastaks 2010 maailma kõige konkurentsivõimelisem majandusruum. Uuring pakub Lissaboni strateegia seatud eesmärkide mõõtmiseks olulisi ja rahvusvaheliselt võrreldavaid andmeid. Eesti osaleb selles kogu Euroopat hõlmavas uuringus juba teist korda. Uuring korraldatakse iga viie aasta järel.

Täitmaks lünki haridusstatistikas alustati 2004. aasta lõpul koostöös Eurostatiga erakoolide hariduskulude ja -tulude mõõtmise projekti.

Kultuuristatistika valdkonnas arendati koostöös Eesti Teatriliidu Teabekeskusega välja senisest oluliselt põhjalikum teatristatistika andmekogumise süsteem, mis võimaldab tulevikus välja anda ka teatristatistika kogumikku.

Töötati välja uusi meetodikaid

Tarbijate vajadused näitavad, et on oluline mõõta mitmesuguseid sotsiaalsele kaitsele tehtavaid kulutusi. Seni ei olnud Eestis väga konkreetset ja piiritletud meetodikat, mis oleks võrreldav ka teiste riikide samalaadse meetodikaga. 2004. aastal valmis tänu Eurostati rahaabile sotsiaalse kaitse arvepidamise pilootprogrammi raames esialgne sotsiaalse kaitse arvepidamise meetodika, mis lähtub üldistest Euroopa Liidus kehtivatest põhimõtetest. Mõistagi tuli meetodika koostamisel esile palju andmekogumise kitsaskohti, kuid tänu sellele on võimalik kiiremini ja selgemalt kulutuste mõõtmist täiustada.

Lõpule jõudis teine tööõnnetuste hindamise meetodika pilootprojekt, mida tehti koostöös Tööinspektsiooniga. See näitas, et Eesti on valmis tööõnnetusi registreerima ja andmeid esitama, lähtudes Euroopa Liidu asjaomasest meetodikast. Eesti oli kümne uue Euroopa Liidu riigi seas siin esirinnas.

Jätkusid pidevuuringud

2004. aastal jätkas Statistikaamet sotsiaalstatistika tootmiseks kaht pidevuuringut, peale selle alustati paneeluuringuga (püsivastajaskonna küsitlemisega).

Töäjõu kvartaliuuringu eesmärk on anda tarbija käsutusse töötuse ja hõive lühiajastatistika. Töäjõu-uuringu küsimustik on täielikult Euroopa Liidu õigusaktide nõuete kohane. Peale töäjõu-uuringu põhiküsimustiku koguvad Euroopa Liidu riigid andmeid ka lisamooduliga (*ad hoc module*), mille eesmärk on saada tööturuga seonduva kohta põhjalikumat infot. Niisugune moodul on ka Eesti töäjõu-uuringu küsimustikus. 2001. aastal uuriti töö- ja tööajakorraldust, 2002. aastal pikaajaliste tervisehäirete mõju töövõimele, 2003. aastal elukestvat õppimist. 2004. aastal lisati taas töö- ja tööajakorralduse moodul.

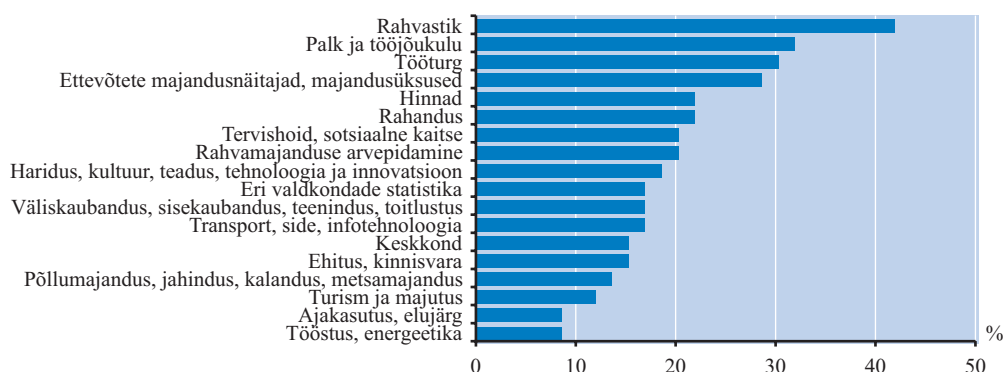
Valmistuti Eurostati koostatud uue lisamooduli järgi töö- ja pereelu kokkusobitamist käsitlevate andmete kogumiseks 2005. aastal.

2003. aastal hakkasid Statistikaameti küsitlajad töäjõu-uuringu andmeid kohe küsitluse ajal sisestama sülearvutisse. 2004. aastal kasutati 10%-l intervjuudest sülearvutit, 90%-l paberankeeti. Uuringu põhjal valminud aastakogumik “Töäjõud. 2003. *Labour Force*” sisaldab 2003. aasta andmeid. Sellest leiab analüütilise ülevaate, põhinäitajate aegread ja lühikese metoodika kokkuvõtte. Analüütiline ülevaade keskendub tööturu üldise olukorra kirjeldamisele võrreldes Euroopa Liiduga. Analüüsitud on ka tööhõivet ja töötust maakonniti ning elukestvat õppimist.

Leibkonna eelarve uuringu eesmärk on saada ülevaade elanike sissetulekust ja kulutustest ning leibkondade elulust. Tegu on kord aastas korraldatava valikuuringuga. Hinnanguid avaldatakse kord aastas, põhiväljund on analüütiline aastakogumik, mis 2004. aastal kandis pealkirja “Leibkonna elujärg. 2003. *Household Living Niveau*”.

2004. aastal alustas Statistikaamet sotsiaaluuringu paneelküsitlust (küsitletakse püsivastajaskonda). Sotsiaaluuringu objekt on majanduslik heaolu, mis on seotud nii inimese perekonna, hariduse, tööelu ja elukohaga kui ka tema töö, sissetuleku, tervise ja sotsiaalsete kontaktidega. Uuringu rõhuasetus on inimese aastasissetuleku uurimisel. Küsimustikus on ka sündmuslooline osa, mis võimaldab saada andmeid inimeste lapsepõlvkodu, haridus- ja töötee ning rände kohta. Üksikasjalikumaid andmeid saadakse lisamoodulite süsteemiga, mis igal aastal vastavalt riigi tellimusele varieerub. 2004. aastal olid küsimustikus järgmised moodulid: “Sotsiaalsed kontaktid”, “Perehoiakud, poliitilised vaated”, “Kuritegevus, vägivald, turvatunne” ja “Rahvuslik integratsioon”. Uuringu põhjal avaldatakse 2005. aasta sügisel analüütiline kogumik “Sissetulek ja elamistingimused. *Income and Living Conditions*”.

Teabekeskuse külastajate huvi valdkonnastatistika vastu, 2004*

* Teabekeskuse külastajate uuring.

Toodete ja tarbijate kohta vt ka lk 6–12.

Ilmusid analüütilised kogumikud

Analüütilised kogumikud analüüsivad käsitletavat valdkonda statistiliste näitajate põhjal, seostades sidusvaldkondi ja võrreldes eri ajavahemikke. 2004. aastal ilmus kolm sotsiaalstatistikal põhinevat analüütilist kogumikku.

“Sotsiaaltrendid 3” avaldati nii eestikeelse kui ka ingliskeelsena. Seekordses kogumikus vaadeldakse heaolu eri valdkondade kaudu, tuues välja eelkõige need näitajad, mida autorite arvates on mõistlik heaolu kirjeldamisel kasutada. Kogumikus käsitletakse rahvastikku, haridust, töötamist, raha, tervist, kuritegevust ja sotsiaalset keskkonda.

Pikema analüüsisiosaga aastakogumik “Leibkonna elujärg. 2003. *Household Living Niveau*” analüüsib leibkondade sissetulekut ja kulutusi ning nende muutumist kaheksa viimase aasta jooksul. Põhjalikumalt käsitletakse vaesust ja ebavõrdsust.

Peale traditsioonilise haridusstatistika aastakogumiku ilmus analüütiline kogumik “Kõrgharidus. 1993–2003. *Higher Education*”, mis avab kõrghariduses kümne viimase aasta jooksul toimunud muutusi ja arengusuundi analüüsi, ilmekate näitajate, jooniste ja tabelite kaudu.

2000. aasta rahva ja eluruumide loenduse tulemuste avaldamine jõudis lõpule

Aasta alguses ilmus kaheteistkümnes temaatiline kogumik “2000. aasta rahva ja eluruumide loendus. XII. Vallaasulate rahvastik. *2000 Population and Housing Census. XII. Population in Settlements of Rural Municipalities*”, mis esitab rahvaloenduse tulemusi vallaasulate, st vallasiseste linnade, alevite, alevike ja külade kohta.

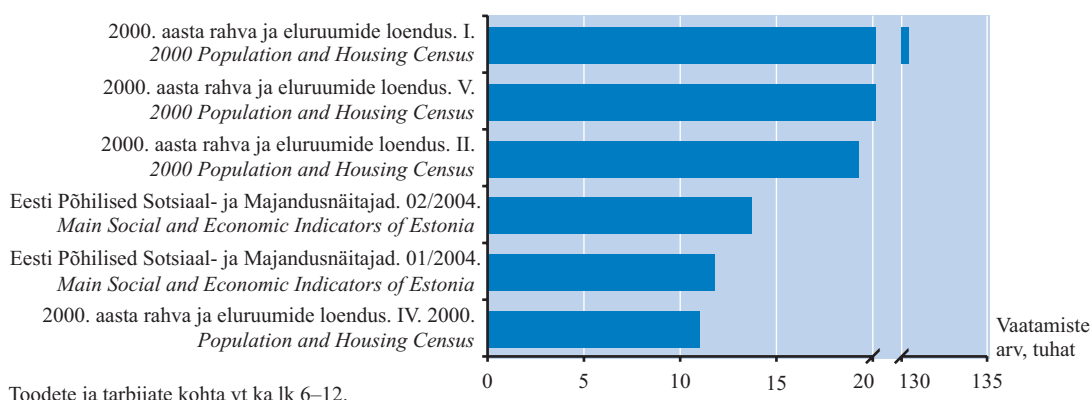
Viis 1959., 1970., 1979. ja 1989. aasta rahvaloenduse tulemusi sisaldavat kogumikku avaldati e-väljaandena. Need on kättesaadavad veebilehelt www.stat.ee rubriigi “Valdkonnad” alamrubriigist “Rahvaloendus”. Eesti, Läti ja Leedu 2000/2001. aasta rahvaloenduse tulemused avaldati ühiskogumikuna nii trükis kui ka veebilehel.

Jätkati rahvastikuandmete ümberarvutusi

Arvesse võttes 2000. aasta rahva ja eluruumide loenduse tulemusi, tehti eestlaste vanusjaotuse ümberarvutused 1990.–1999. aasta kohta maakonniti ning Tartu linna kohta. Loendusandmete alusel arvutati rahvaarv rahvuste kaupa aastate 2000–2003 kohta.

Nii lühikeste kui ka pikkade elutabelite andmed arvutati ümber alates 1989. aastast. Tulemused on kavas avaldada 2005. aastal.

Enim vaadatud e-väljaanded veebilehel 2004. aastal

Rahvastikustatistika tegemine oli häiritud

Seoses uue isikuandmete kaitse seaduse jõustumisega 2003. aasta oktoobris tuli katkestada rahvastikuandmete töötlemine, sest Andmekaitse Inspeksioon ei registreerinud Statistikaametit delikaatsete isikuandmete töötlejana, viidates õigusliku aluse puudumisele ning kogutud ja töödeldud andmete organisatsioonilise, infotehnoloogilise ja füüsilise kaitse nõuete puudulikule täitmisele.

2004. aastal taotles Statistikaamet delikaatsete isikuandmete töötlemise registreerimist kolm korda. Täiendati nii organisatsioonilisi kui ka infotehnoloogilisi turvameetmeid. Loodi uus rakendustarkvara rahvastikusündmuste andmete töötlemiseks. 2005. aasta jaanuaris registreeris Andmekaitse Inspeksioon Statistikaameti delikaatsete isikuandmete töötlejana ning rahvastikustatistikat on võimalik jälle teha.

Enam kui aastase seisaku korvamiseks kulub aega. 2003. aasta andmed avaldati 2005. aasta märtsis. 2004. aasta andmete avaldamine jääb 2005. aasta sügiseks. Traditsiooniline aastakogumik "Rahvastik. *Population*", mis 2004. aastal ei ilmunud, ilmub 2006. aasta esimeses kvartalis, sisaldades nii 2003. kui ka 2004. aasta rahvastikustatistikat.

Tavapäraselt avaldati taastusravi statistikat avalikus andmebaasis ning perekonnaseisu-asutustes registreeritud rahvastikusündmuste arvusid andmebaasis ja kuukirjas Eesti Statistika. *Estonian Statistics*. Kuukirjas ilmus ka lühianalüüs sündmustatistika andmekvaliteedi probleemidest.

Rahvastiku- ja sotsiaalstatistika väljaanded 2004. aastal

2000. aasta rahva ja eluruumide loendus. XII. Vallaasulate rahvastik. *2000 Population and Housing Census. XII. Population in Settlements of Rural Municipalities*. E-väljaanne

2000/2001. aasta rahva ja eluruumide loendused Eestis, Lätis ja Leedus. E-väljaanne

2000 Round of Population and Housing Censuses in Estonia, Latvia and Lithuania. E-väljaanne

Haridus. 2003/2004. *Education*

Kultuur. 2003. *Culture*

Kõrgharidus. 1993–2003. *Higher Education*

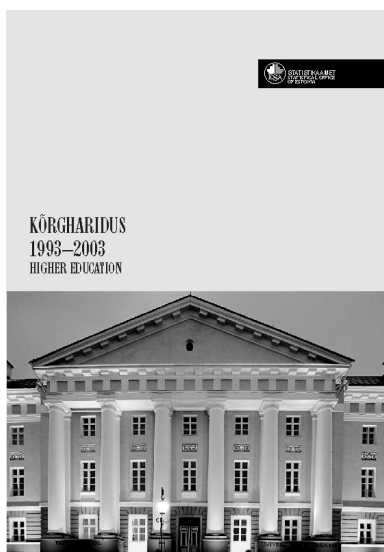
Leibkonna elujärg. 2003. *Household Living Niveau*

Sotsiaaltrendid 3

Social Trends 3

Teadus- ja arendustegevus. 2002. *Research and Development*

Tööjõud. 2003. *Labour Force*

HINNA- JA PALGASTATISTIKA

Jätkus töö hinnaindeksite avaldamisel

2004

2004. aastal jätkas Statistikaamet järgmiste hinnaindeksite avaldamist: tarbijahinnaindeks, tööstustoodangu tootjahinnaindeks, ekspordihinnaindeks, impordihinnaindeks, ehitushinnaindeks, remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeks, põllumajandus- saaduste tootjahinnaindeks ja põllumajandussaaduste tootmise vahendite ostu- hinnaindeks.

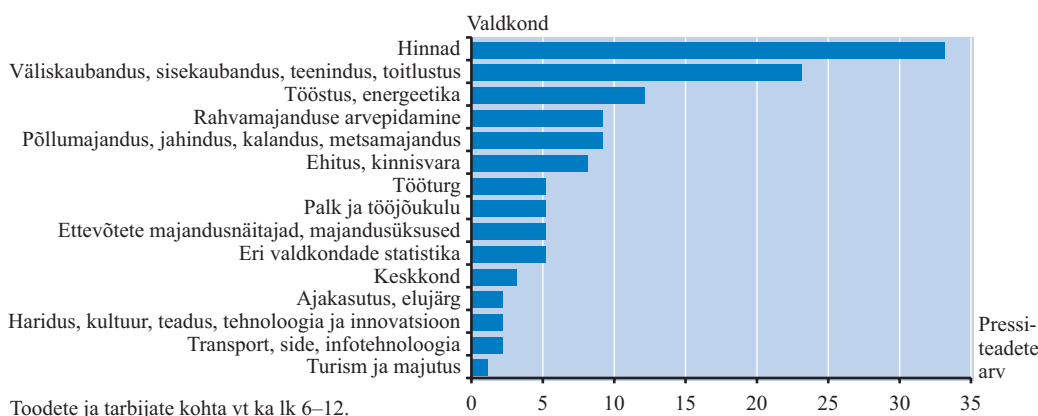
Tarbijahinnaindeksi kaalusüsteemi ning arvutuste aluseks olevaid baashindu ajakohastatakse alates 2001. aastast igal aastal. Seetõttu hakati 2004. aastal tegema ettevalmistusi, et minna 2005. aasta jaanuarist üle uuele, elanike 2004. aasta keskmisele kulutuste struktuurile vastavale kaalusüsteemile. Koguti 2005. aastast tarbijahinnaindeksi arvutamisel lisaks arvesse võetavate kaupade ja teenuste baashinnad. Võimaldamaks võrdlusi varasemate perioodidega jätkati tarbijahinnaindeksi avaldamist ka baasil 1997 = 100.

Tööstustoodangu tootjahinnaindeksi arvutamise aluseks võeti alates 2004. aasta jaanuarist 2002. aasta tööstustoodangu müügi struktuur. Arvutused tehti baasil detsember 2003 = 100. Alates 2002. aastast uuendatakse tööstustoodangu tootjahinna- indeksit regulaarselt igal aastal. Võimaldamaks võrdlusi varasemate perioodidega jätkati tootjahinnaindeksi avaldamist ka baasil 1995 = 100.

Ehitushinnaindeksit ning remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeksit arvutatakse 2002. aasta I kvartalist baasil detsember 2001 = 100. Arvutuste aluseks on 2000. aasta ehitusplatsi otsekulude struktuur. Ehitusgruppide osatähtsus vastab 2000. aastal käikuantud pindade osatähtsusele. Baashindadeks on 2001. aasta detsembri hinnad. Võimaldamaks võrdlusi varasemate perioodidega jätkati ehitushinnaindeksi avaldamist baasil 1994 = 100 ning remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeksi avaldamist baasil 1997 = 100.

Põllumajandussaaduste tootjahinnaindeksit ja põllumajandussaaduste tootmise vahendite ostuhinnaindeksit avaldatakse alates 2002. aasta I kvartalist baasil 2000 = 100. Alates 2004. aastast on nende kahe indeksi avaldamiseks kasutusel Eurostatis väljatöötatud struktuur.

Pressiteated statistika valdkonna järgi, 2004

Eesti tarbijahindade harmoneeritud indeks on nüüd osa Euroopa Liidu koondindeksist

2004. aastal jätkas Eesti Euroopa Liidu riikidega võrdsel alusel tarbijahindade harmoneeritud indeksi (*Harmonized Index of Consumer Prices — HICP*) kõigi alajaotuste kohta andmete edastamist Eurostatile. Erinevalt tarbijahinnaindeksist, mille kaalusüsteem vastab Eesti elanike keskmisele kulutuste struktuurile, tuleb tarbijahindade harmoneeritud indeksis arvesse võtta Eesti territooriumil tehtud kulutused ehk lisada sissesõitnute eratarbimiskulutused. Võrreldavate indeksite saamiseks on tarbijahindade harmoneeritud indeksi arvutamine rangelt reglementeeritud Euroopa Liidu õigusaktidega. Eesti ja teiste uute liikmesriikide indeksid võetakse Euroopa Liidu koondindeksi arvutamisel arvesse alates 2004. aasta maist.

Euroopa võrdlusprogramm võimaldab võrrelda riike

Statistikaamet kogub ja edastab Eurostatile Euroopa võrdlusprogrammis (*European Comparison Programme — ECP*) osalemiseks vajalikud andmed. Euroopa Liidu riikides on juba aastaid olnud kasutusel tarbekaupade hindade kogumise kolmeaastane tsükkel, kus igal aastal kogutakse kolmandiku tarbekaupade tegelikud hinnad ning kahe kolmandiku hinnatase saadakse eelmise tsükli tulemuste indekseerimisel hinnaindeksitega. Esimest korda pärast 1999. aastat ei nõutud uutelt liikmesriikidelt investeerimiskaupade ja ehitusprojektide hindamist, kus 2004. aasta võrdlusprogrammi tulemuste arvutamisel kasutatakse indekseerimist nagu nn vanadegi liikmesriikide puhul. Peale hindade esitab Statistikaamet võrdlusprogrammi raames igal aastal järgmisi rangete reeglite järgi kokkupandud andmeid: hinnaindeksid, keskmised palgad, keskmised üürid ja detailne tarbimise meetodil arvatud sisemajanduse koguprodukt.

2004. aastal esitati kõik nõutud andmed vastavalt Eurostati ajagraafikule.

Uuendati tööjõukuluindeksite arvutamist

2004. aastal jätkas Statistikaamet järgmiste palga- ja tööjõukulu näitajate kohta andmete avaldamist tegevusala, maakonna ja omaniku liigi järgi: keskmine brutokuupalk, keskmine rahaline brutokuupalk, keskmine netokuupalk, keskmine tööjõukulu kuus töötaja kohta, keskmine brutotunnipalk, keskmine tööjõukulu tunnis ning töötatud tunnid töötaja kohta. Samuti jätkati tunnipalkade avaldamist ametiala ja soo ning tegevusala ja ametiala paarühma järgi.

Tööjõukuluindekseid hakkas Statistikaamet 2004. aastal arvutama tegevusalade ja agregeeritud tegevusalagruppide järgi. Alates 2003. aasta I kvartalist arvutatakse tööjõukuluindeks, tööjõukuluindeks ilma ebaregulaarsete preemiateta ja lisatasudeta, palgaindeks ning sotsiaalmaksete ja -hüvitiste indeks baasil 2000 = 100. Riikidevahelise võrreldavuse saavutamiseks on indeksite arvutamine rangelt reglementeeritud Euroopa Liidu õigusaktidega.

Töötasu struktuuri uuringu andmebaasi korrastamine jõudis lõpule. Andmebaas edastati Eurostatile. Analüüsiti andmete kvaliteeti ja võrreldi neid tööjõu-uuringu tulemustega. Selle põhjal valmis kvaliteediaruanne, mis edastati lähtudes Euroopa Liidu õigusaktidest Eurostatile. Uuringu tulemused on avaldatud väljaandes “Tunnipalk. 2002–2003. *Hourly Wages and Salaries*”.

Hinna- ja palgastatistika väljaanded 2004. aastal

Ehitushinnaindeks. *Construction Price Index*. E-väljaanne

Palk. 2003. *Wages and Salaries*

Tunnipalk. 2002–2003. *Hourly Wages and Salaries*

MAKROMAJANDUSSTATISTIKA

2004

Sisemajanduse koguprodukti arvestuses tehti olulisi muudatusi

Eestil tuli nagu teistelgi 2004. aastal Euroopa Liiduga ühinenud riikidel täita Euroopa Komisjoni poolt metoodikale kehtestatud liitumiseelsed kriteeriumid. Sellest tulenevalt võeti kasutusele Euroopa Liidu riikide jaoks välja töötatud elamumajandusteenuste arvestuse metoodika, mis mõjutas sisemajanduse koguprodukti (SKP) ja selle komponentide suurust ajavahemikul 1993–2003.

Elamumajandusteenused jaotatakse tegelikuks ja kaudseks rendiks. Kaudse rendi arvutused, kus võetakse arvesse väärtust, mida omanikud peaksid maksma oma kasutatava eluruumi eest, kui nad oleksid selle üürnikud, olidki 2004. aasta kevadel tehtud metoodikamuudatustes peamisi SKP taseme mõjutajaid. Peale kaudse rendi arvestuse tehti metoodikamuudatusi ka tegeliku rendi ja kulumi arvestuses.

Uue metoodika alusel korrigeeritud aegread algavad aastaga 1993 ning SKP tase on varasemaga võrreldes 5–8% kõrgem.

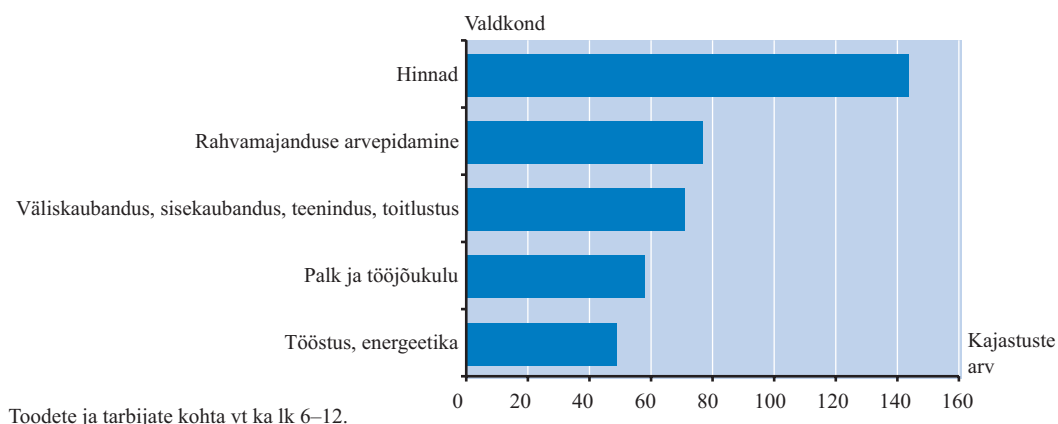
Statistikaametil on kohustused Euroopa Liidu eelarve omavahendite arvestuses

Euroopa Liidu liikmena on Eestil kohustused teha arvestusi liidu üldeelarve omavahendite jaoks. Euroopa Liidu omavahendid koosnevad traditsioonilistest omavahenditest (tollimaks), käibemaksupõhistest omavahenditest ja kogurahvatulul põhinevast maksest. Statistikaametil on liidu omavahendite arvestuses järgmised kohustused:

- 1) arvestada lähtudes Euroopa Liidu rahvamajanduse arvepidamise süsteemist *ESA 95* (“*European System of Accounts. ESA 1995*”) kogurahvatulu, millest liikmesriigid maksavad liidu eelarvesse määratud protsendi (kuni 1,27%); edastada kogurahvatulu andmed ja asjakohane kvaliteediaruanne Euroopa Komisjonile;
- 2) arvutada kaalutud keskmine käibemaksumäär liidu liikmemaksu administreerimise jaoks. Euroopa Liidu eelarvesse makstakse määratud protsent liikmesriigis kogutavast käibemaksust.

2004. aasta lõpul alustati *Phare* projekti “*GNI Inventory*”. Projekti eesmärk on koostada kogurahvatulu arvestuse meetodite ja andmeallikate detailne kirjeldus. Pärast projekti lõppemist 2006. aastal teevad Euroopa Komisjoni esindajad kontrollvisiite, mille käigus hinnatakse kogurahvatulu arvestamise meetodite ja andmeallikate vastavust *ESA 95* nõuetele, usaldatavust, võrreldavust ja põhjalikkust. Mittevastavuse korral tehakse liikmesriigile ettekirjutus, mida ta peab edaspidi kogurahvatulu arvestuses silmas pidama.

Meedias enim kajastatud pressiteadete valdkonnad, 2004

2004. aastal arvutati Statistikaametis kaalutud keskmine käibemaksusumäär Rahandusministeeriumi koordineerimisel koostatud käibemaksupõhiste omavahendite baasi aruande “*VAT statement 2003*” jaoks, mis oli proov enne ühinemist Euroopa Liiduga. 2005. aastal arvutatakse käibemaksusumäär aruande “*VAT statement 2004*” jaoks juba kohustusena.

Seoses käibemaksupõhiste omavahendite arvestusega tegid Euroopa Komisjoni esindajad aprillis Tallinna neljapäevase kontrollvisiidi, mille üks päev Statistikaametis oli pühendatud kaalutud keskmise käibemaksusumäära arvutamisele.

Esimest korda edastati mahukas finantsarvepidamise tabel

2004. aasta sügisel edastas Statistikaamet Eurostatile esimest korda *ESA 95* andmeedastusprogrammi raames finantsarvepidamise tabeli, mis kajastab maksude ja sotsiaalmaksete laekumist valitsemissektori alamsektorite ja maksuliikide kaupa aastatel 1995–2003. Tabelis on andmed keskvalitsuse, kohalike omavalitsuste ning sotsiaalkindlustusfondide kohta tootmis- ja impordimaksude, jooksvate tulumaksude ja omandimaksude, kapitalisiirete, sotsiaalmaksete alamtehingute järgi. Tabel koostati *ESA 95* nõudeid järgides, mis tähendab, et esitatavad andmed on arvestatud tekkepõhiselt.

2003. aastal *Phare* projekti raames alustatud valitsemissektori põhinäitajate andmete kogumine allsektorite kaupa edenes jõudsalt: Eurostatile esitati 2003. aasta põhinäitajate esialgsed andmed kolm kuud pärast vaatlusperioodi lõppu ning detailsemad andmed jaotatuna keskvalitsuse, kohalike omavalitsuste ning sotsiaalkindlustusfondide järgi kaheksa kuud pärast vaatlusperioodi lõppu.

2004. aastal koostati ja saadeti Eurostatile esimest korda valitsemissektori finantsstatistika tabel, mis kajastab keskvalitsuse, kohalike omavalitsuste ning sotsiaalkindlustusfondide kulutusi valitsemisfunktsioonide (*COFOG*) ja tehingute kaupa. Tabelis on esitatud 2003. aasta esialgsed andmed.

Valitsemissektori defitsiidi- ja võlataseme aruannet koostab nüüd Statistikaamet

Olulise tööna lisandus Statistikaametile 2004. aastal valitsemissektori defitsiidi- ja võlataseme aruanne, mida koostatakse ja esitatakse Euroopa Komisjonile kaks korda aastas: veebruaris ja augustis. Aruandele lisatakse andmeallikate ja arvestusmeetodite üksikasjalik kirjeldus. Seni oli seda aruannet koostanud Rahandusministeerium, kes valmistas ette ka 2004. aasta veebruari aruande. Alates augustist koostab defitsiidi- ja võlataseme aruannet Statistikaamet, et oleks tagatud aruande teaduslik sõltumatus ja range kinnipidamine *ESA 95* sätestatud metoodikast. Nimetatud aruanne on osa 1997. aastal Amsterdumis Euroopa Nõukogus vastuvõetud stabiilsus- ja kasvupakti ülemäärase eelarvepuudujäägi protseduurist *EDP (Excessive Deficit Procedure)*. Valitsuse defitsiidi- ja võlataseme statistikat jälgib teraselt Euroopa Komisjoni majanduse ja rahanduse peadirektoraat koos Euroopa Keskpangaga, et tagada Majandus- ja Rahaliidu (*EMU*) eelarvedistsipliini kinnipidamine. Kui Euroopa Liidu riigi valitsemissektori eelarve defitsiit ületab kolme protsenti riigi sisemajanduse koguproduktist (SKP) või valitsemissektori võla osatähtsus SKP-s ületab 60%, võib Euroopa Nõukogu rakendada eelarvedistsipliini rikkunud liikmesriigi suhtes sanktsioone. Niisiis on tegu väga vastutusrikka riikliku statistilise aruandega.

Makromajandusstatistika väljaanded 2004. aastal

Eesti rahvamajanduse arvepidamine. 2002. *National Accounts of Estonia*

Eesti sisemajanduse koguprodukt. 1/93–2/04. *Gross Domestic Product of Estonia*. E-väljaanne

Turismi mõju Eesti majandusele 1997–2000. E-väljaanne

VÄLISKAUBANDUSSTATISTIKA**Ühinemine Euroopa Liiduga tõi väliskaubandusstatistikas kaasa suured muutused****2004**

2004. aastal korraldas Statistikaamet väliskaubandusstatistika tootmiseks kolm riiklikku statistilist vaatlust.

Eesti ühinemine Euroopa Liiduga esitas väliskaubandusstatistika tegijatele suure väljakutse, sest tuli rakendada liikmesriikidevahelise kaubavahetuse andmete kogumise süsteem Intrastat (*Intra EC Trade Statistics*) ja Euroopa Liitu mittekuuluvate riikide kaubavahetuse andmete kogumise süsteem Extrastat (*Extra EC Trade Statistics*).

Intrastat on väliskaubandusstatistika tootmise meetodite ja tehnikate süsteem, mis asendab tollidokumente ja -formaalsusi ning tagab samas statistiliste andmete põhjalikkuse, usaldusväarsuse ja asjakohasuse. Intrastat on ametlik kohustuslik andmeallikas kauba saabumise ja lähetamise kohta igas Euroopa Liidu riigis, sest liidu siseturul toimuv kaubavahetus on vaba ning kaupade liikumist liidu sisepiiridel ei fikseerita. Liikmesriikidevaheliste väliskaubandustehingute jälgimiseks koguvad liikmesriigid andmeid otse tehinguid tegevate ettevõtetele.

Alates 1992. aasta teisest poolest põhines Eesti väliskaubandusstatistika tollideklaratsioonide andmetel ja vaid mõne kauba puhul, mida ei pidanud tollis deklareerima, statistilise vaatluse andmetel. Alates maist 2004 oli aga vaja hakata väliskaubandustehingute andmeid koguma otse ettevõtetele. Et valdav osa Eesti kaubavahetusest toimub Euroopa Liidu liikmesriikidega, pidi Statistikaamet Intrastati süsteemi rakendamisel 1. maist hakkama koguma ja töötleva väliskaubandusandmeid 90% Eesti väliskaubandustehingute kohta. Erinevus võrreldes varasema andmete kogumise mahuga oli niisiis suur ning muudatuste elluviimine vastutusrikas, sest Intrastati andmete õigeaegne laekumine ja hea kvaliteet mõjutavad oluliselt Eesti majandusest õige pildi saamist nii Eesti riigi kui ka Euroopa Liidu tasandil.

Statistikaamet valmistus Intrastati rakendamiseks põhjalikult, kaasates Euroopa Liidu varasemate liikmesriikide kogemusi. 2004. aastal jätkus *Phare* mestimisprojekt "Intrastati rakendamine Eestis". Esimesel poolaastal töötas Statistikaametis nõunik Soome Tolliametist. Projekti käigus koolitati Statistikaameti töötajaid eesmärgiga arendada Intrastati vaatluse korraldamiseks vajalikke oskusi. Õppereisid viisid Soome Tolliametisse, Taani Statistikaametisse ning Hispaania Tolli- ja Aktsiisiagentuuri.

Edukalt viidi lõpuni väliskaubandusstatistika tootmiseks kasutatava riistvara uuendamise riigihange. Andmeandjatele korraldati mais üle Eesti 14 Intrastati süsteemi ja aruandevormide täitmist tutvustavat seminari, millele 2005. aastal lisa planeeritakse.

2004. aasta oli Eesti väliskaubandusstatistikas murranguline.

Väliskaubandusstatistika väljaanded 2004. aastal

Estonia. Latvia. Lithuania. Foreign Trade 2003

Väliskaubandus. 2003. *Foreign Trade*

Ettevõtlusstatistika tegemiseks korraldas Statistikaamet 2004. aastal 66 riiklikku statistilist vaatlust — 12 kuu-, 24 kvartali- ja 30 aastavaatlust. Statistikatarbijaile anti teavet järgmiste valdkondade kohta: tööstus, energia, ehitus, sisekaubandus, majutus, toidlustus, kinnisvara, transport ning äri- ja isikuteenindus. Jätkus aastakogumike “Ettevõtete majandusnäitajad. *Financial Statistics of Enterprises*”, ”Energiabilanss. *Energy Balance*”, “Turism. Majutus. *Tourism. Accommodation*” ja “Transport. Side. *Transport. Communications*”, kvartalibülletääni Ettevõtlus. *Business* ning kuubülletääni Turism. Majutus. *Tourism. Accommodation* koostamine ja avaldamine. Kui analüütilistes statistikakogumikes esitatakse majandusanalüüs koos illustreerivate tabelite ja diagrammidega, siis avalikus andmebaasis on arvandmed esitatud nii, et tarbija saab endale ise statistilisi tabeleid moodustada. Avalikus andmebaasis oli 2004. aasta lõpus ligikaudu 330 ettevõtlusstatistika tabelit, milles info on esitatud aegridadena grupeeritult perioodi, ettevõtte tegevusala ja suuruse järgi. Koostati 30 ettevõtlust käsitlevat pressiteadet. Avalikkust teavitati igas kuus tööstustoodangu muutustest, igas kvartalis kaubandus-ettevõtete tegevusest, kinnisvaratehingutest, ehitustegevusest ja ettevõtete majandustegevusest ning kord aastas majutuskohtade külastatavusest ja sõitjate- ning kaubaveost.

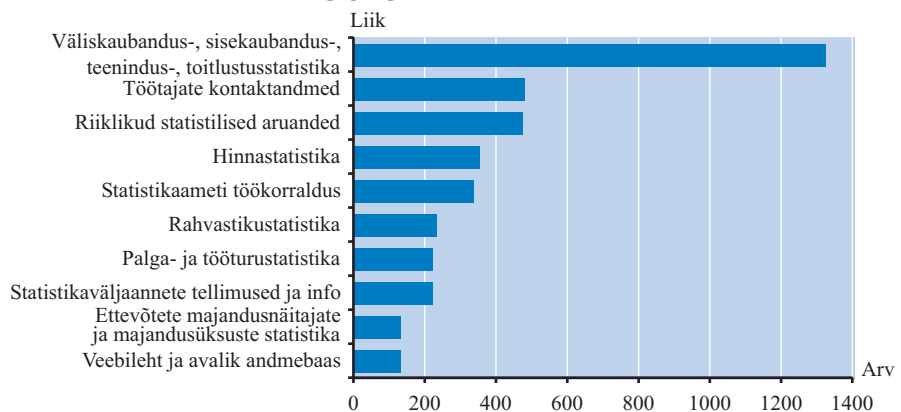
Avalikku andmebaasi lisandusid uute näitajate andmed

Alates 2004. aastast hakkas Statistikaamet avaldama tööstustoodangu müüki iseloomustavaid muutusi ehk tööstustoodangu müügiindekseid eraldi kodumaise ja välismaise turu jaoks. Varem avaldati ainult koondindeksit. Samuti leiab alates 2004. aastast avalikust andmebaasist indekseid järgmiste tooterühmade kaupa: püsitarbekaubad, lühiajatarbekaubad, vahetarbimiskaubad, kapitalikaubad ja energiatooted. Niisugune jaotus on Euroopa Liidu, ent ka teiste Euroopa riikide statistikas väga levinud ning võimaldab riike paremini võrrelda.

Esimest korda jõudis avalikku andmebaasi ka ehitiste ehituslubade ning kasutuslubade lühiajastatistika. Avaldatu põhineb Ehitisregistri andmetel.

Mitme ettevõtlusvaldkonna kohta avaldati detailsemat statistikat, milleks andis võimaluse Vabariigi Valituse määrusesse “Statistikaameti kogutud ja töödeldud andmete kaitse kord” tehtud muudatus konfidentsiaalsuse piiri tõstmisest.

Infotelefoni kõned küsitava info liigi järgi, 2004

Toodete ja tarbijate kohta vt ka lk 6–12.

Kvartali majandusnäitajaid kajastab pressiteade

Hakati avaldama pressiteadet ettevõtete kvartali majandusnäitajate kohta. See esitab lühianalüüsi ettevõtete majandustegevusest ning teavitab ühtlasi avalikkust andmete valmimisest ja nende kättesaadavusest. Samal ajal pressiteate avaldamisega lisatakse asjaomased andmed avalikku andmebaasi kõigile huvilistele kasutamiseks.

Pandi alus kaubavedude statistika kvaliteedi paranemisele

Transpordistatistika tegijad käisid 2004. aastal külas Riiklikus Autoregistrikeskuses, et tutvuda liiklusregistri viimaste aastate arenguga. Et liiklusregistri kvaliteet on oluliselt paranenud, oli põhjust üle vaadata ka kaubavedude statistika tegemiseks valimi võtmise tingimused. Koostöös metoodika asjatundjatega analüüsiti varasemate aastate kaubavedude andmeid ning järeldati, et valimi disaini muutmise tulemusel on võimalik kokku hoida vaatluse kulusid ja parandada andmete kvaliteeti. 2004. aastal täiendati andmetöötlusprogrammi, et saaks kiiremini leida ebakõlad algandmetes. Nende uuenduste tõttu suudetakse tarbijatele pakkuda kvaliteetsemat statistikat.

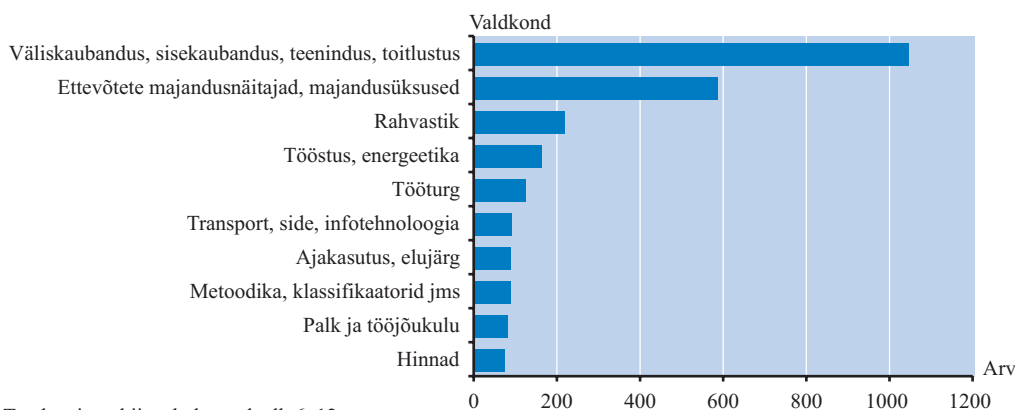
Osaleti mitmes projektis

Energiastatistika valdkonnas osales Statistikaamet kahes Eurostati koordineeritud *Phare* projektis — “Elektri ja soojuse koostootmine” ja “Elektrienergia ja maagaasi hind”. Esimese projekti tulemusena saadi parem ülevaade koostootmisjaamadest ja koostootmisprotsessist, see võimaldab teha kvaliteetsemat statistikat. Teise projekti eesmärk oli juurutada elektri ja maagaasi hindade statistika tarbijagruppide järgi lähtudes Euroopa Liidu nõuetest. Projektiga omandatu oli aluseks 2005. aastal asjaomase regulaarstatistika tootmise alustamisele. Vaatluse tulem on väga oluline hindamaks hinnamuutusi avaneval energiaturul.

Majanduse globaliseerumise hindamiseks on vaja teha statistikat ka ettevõtete gruppide järgi. Alustati eeltööd majandusüksuste statistilises registris Eesti residentsete ja välismaa ettevõtete kontrolli all olevate ettevõtete gruppide moodustamiseks ja nende kohta statistika tegemiseks. Et projekt paremini õnnestuks, sõlmiti andmevahetusleping Eesti Pangaga. Algandmete vahetamine on võimalik tänu 2004. aasta kevadel jõustunud riikliku statistika seaduse muudatustele. Pilotprojekti lõpptulemusena peab Statistikaamet olema valmis tootma ettevõtlusstatistikat ettevõtetes lõplikku kontrolli omavate juriidiliste isikute asukohariikide kaupa.

2004. aastal sai Eurostati koordineerimisel teoks äriteenuste projekt. Selle eesmärk oli uurida teenindusettevõtete müügitulu jaotust teenuseliikide ja klientide kaupa. Analüüs ja arvandmed avaldatakse 2005. aastal.

Teabenõuded ja tellimustööd statistika valdkonna järgi, 2004

Toodete ja tarbijate kohta vt ka lk 6–12.

Uuriti turismistatistika tarbija vajadusi

2004. aastal kohtusid Statistikaameti töötajad turismistatistika tarbijatega. Nõupidamise eesmärk oli leida võimalusi turismistatistika probleemide lahendamiseks ning arutada tarbijate vajadusi täiendava turismistatistika järele ja selle tootmise võimalusi. Suurimat huvi tundsid tarbijad piiriületuste statistika vastu. Alates 1. maist 2004 ei registreeri Piirivalveamet Euroopa Liidu kodanike piiriületusi. Seetõttu ei ole teada Eestisse saabuvate välisküllastajate koguarvu ega jaotust riikide järgi. Need näitajad on aga turismipoliitika väljakujundamisel ja majandusarvestuste tegemisel väga olulised. Nõupidamisel osalejad arutasid, kuidas on võimalik vajalikke piiriületuste andmeid saada ning koostasid sellekohase tegevuskava.

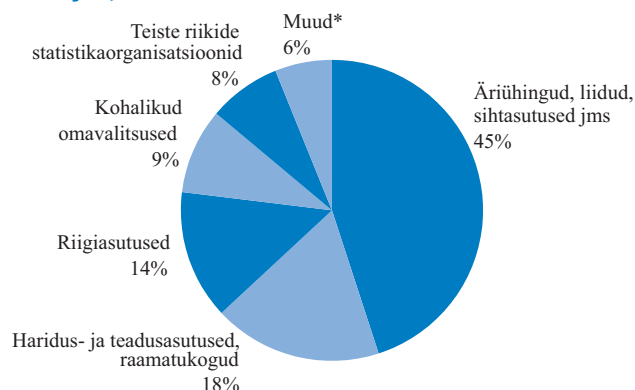
Seatud on siht vähendada andmeesitajate koormust

Statistikaamet uuris alternatiivseid andmeallikaid ettevõtlusstatistika tootmiseks. Seatud on eesmärk kasutada administratiivsete andmekogude andmeid ja nii vähendada andmeesitajate koormust. Hinnati, kas ettevõtete raamatupidamise aastaruandeid saab aluseks võtta aastastatistika tootmisel. Selgitati välja näitajad, mida on võimalik otse üle võtta kasumiaruandest ja bilansist, ning näitajad, mille kohta on vaja välja töötada täiendavad hindamismeetodid. Analüüsiti tegevusalade andmeid ettevõtete suurusgrupi järgi, et määrata piir, millest alates tuleb jätkata andmete kogumist statistiliste aruannetega ja kus saab kasutada administratiivseid andmeallikaid, nii et statistika kvaliteet ei kannataks.

Samalaadse uuringu korraldas Eurostat ettevõtlusstatistika definitsioonide ja rahvusvaheliste raamatupidamisstandardite võrdlemiseks. Raamatupidamise aastaruanded ei sisalda ettevõtlusstatistika tarbijatele piisavalt detailset infot. Samuti on erinevusi raamatupidamisinäitajate ja statistiliste näitajate definitsioonides, mistõttu ei saa toota rahvusvaheliselt võrreldavat ettevõtlusstatistikat ainult raamatupidamisandmete alusel. Uuringust selgus, et raamatupidamise aastaruandest on võimalik kätte saada vaid kolmandik vajalikest statistilistest näitajatest.

Kuu ja kvartali ettevõtlusstatistika tegemisel on oluline Maksu- ja Tolliameti kogutud andmestik. Alustati eeltöid hindamaks, kas Maksu- ja Tolliameti käibedeklaratsiooni andmeid on võimalik kasutada ettevõtete kiirstatistika tootmiseks. 2004. aastal algas pilootuuring, mille eesmärk on hinnata selle administratiivse andmeallika kvaliteeti ning välja töötada statistika tootmise mudelid.

Statistikaväljaannete tellijad, 2004

* Ajakirjandus, rahvusvahelised organisatsioonid, saatkonnad, välisesindused.

Toodete ja tarbijate kohta vt ka lk 6–12.

Kinnisvarastatistika on seni põhinenud notaritelt saadaval ostu-müügilepingute infol. Notarite Koda ja Maa-amet kavandavad juurutada kinnisvara notariaalselt tõestatud ostu-müügilepingute andmete kogumiseks elektroonilise süsteemi, mille kaudu notarid saaksid andmeid edastada ja tarbijad infot saada. Statistikaametil on huvi nimetatud elektroonilist andmekogu kasutada. Selle rakendumisel kavatseb Statistikaamet kinnisvarastatistika tootmise ümber korraldada, nii et vähenevad tootmiskulud.

2004. aastal arendas Statistikaamet veebipõhist andmete kogumise infosüsteemi eSTAT. Ettevõtlusstatistika spetsialistid võtsid osa infosüsteemi katsetamisest ning andsid soovitusi, kuidas programmi täiendada. Kaubandusstatistikud valisid välja 13 ettevõtet, kellele tehti ettepanek osaleda andmeedastuse katsetamises, st esitada realiseerimise netokäibe kuuaruanne elektrooniliselt eSTATi kanalite kaudu. Pärast eSTATi kasutuselevõtmist on aruandeid märksa mugavam esitada ja andmeesitajad võivad loobuda paberaruannetest, vähendades nii postikulusid.

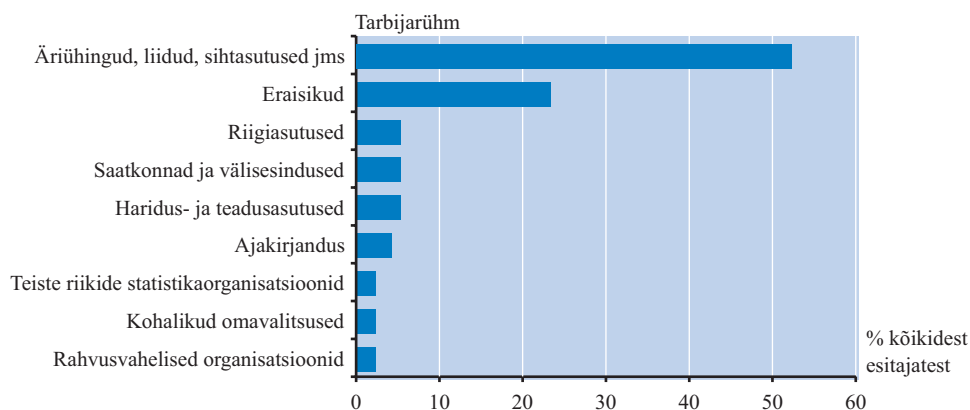
Statistiliste koondandmete riskasutamiseks ja andmete avaldamise protsessi lühendamiseks arendati koondandmebaasi, millest on operatiivselt võimalik moodustada mitmesuguseid väljavõtteid, sealhulgas avaliku andmebaasi tabeleid. Koondandmebaasi laeti ettevõtete realiseerimise netokäibe koondandmed, mille alusel moodustatakse kõik praegu avalikus andmebaasis avaldatavad tabelid. Koondandmebaasi kasutuselevõtt optimeeris oluliselt andmete avaldamist. Seetõttu oli 2005. aastal võimalik pikendada ettevõtetele andmete saamise tähtaega kaheksa päeva võrra, mis annab neile lisaega andmekvaliteedi parandamiseks. Samas ei nihkunud varasemaga võrreldes statistika avaldamise tähtaeg.

Ettevõtlusstatistikud jagasid ja omandasid kogemusi

Statistikaameti töötajad osalesid Eurostatis ettevõtluse lühiaja- ja aastastatistika ning turismi-, telekommunikatsiooni- ja transpordistatistika töökoosolekutel. Arutati andmeedastuse probleeme, näitajate definitsioone ning muud statistika tootmise ja avaldamisega seotut.

Jätkus Balti riikide koostöö mitmesugustes statistika valdkondades. Riia kohtumisel käsitleti ettevõtluse lühiajastatistika ja turismistatistika ning Tallinna nõupidamisel transpordistatistika.

Teabenõuete ja tellimustööde esitajad, 2004

Toodete ja tarbijate kohta vt ka lk 6–12.

Konsulteriti Balkani maade statistikuid majandusüksuste statistilise registri teemal. Aastate vältel saadud teadmisi ja kogemusi statistilise registri arendamisel ja haldamisel jagati 2004. aastal Albaania ning Serbia ja Montenegro statistikaameti kolleegidele. Rootsi Statistika Keskbüroo, kes neid koostööprojekte koordineerib, hindas koostööd Eesti statistikutega väga heaks ja soovis seda jätkata järgmiselgi aastal.

Kõik ei läinud nii, nagu kavandati

IT-süsteemi hoolduse ümberkorraldamine juunis ja Statistikaameti uue struktuuri rakendamine augustist sundisid tegema korrektiivse ettevõtete majandusnäitajate statistiliste aastaandmete avaldamise tähtaegades. Viie päeva võrra hilines ka mai tööstustoodangut ning energia tootmist kajastav pressiteade.

Ettevõtlusstatistika väljaanded 2004. aastal

Energiabilanss. 2003. *Energy Balance*

Ettevõtete majandusnäitajad. 2002. *Financial Statistics of Enterprises*

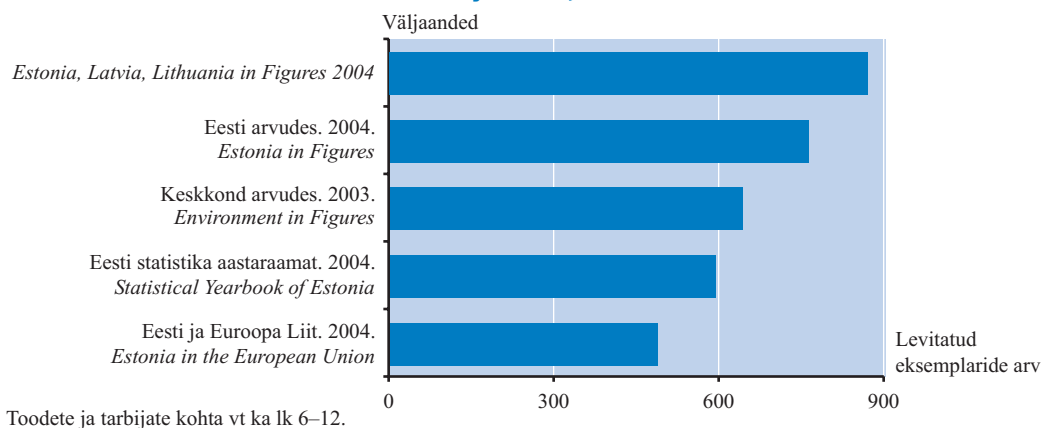
Ettevõtlus. *Business*. E-väljaanne

Transport. Side. 2003. *Transport. Communications*

Turism. Majutus. 2003. *Tourism. Accommodation*

Turism. Majutus. *Tourism. Accommodation*. E-väljaanne

Enim levitatud kord aastas ilmunud väljaanded, 2004

PÕLLUMAJANDUSSTATISTIKA**2004****Avaldati põllumajanduse struktuuri uuringu tulemused**

2003. aasta suvel korraldas Statistikaamet valikulise põllumajanduse struktuuri uuringu, et selgitada pärast 2001. aasta põllumajandusloendust põllumajanduslike majapidamiste struktuuris toimunud muutusi. Uuring hõlmas majapidamisi, kus oli kas vähemalt hektar kasutatavat põllumajandusmaad või kelle standardkogutulu (kogutoodangu ja eritootmiskulude väärtuse vahe) oli vähemalt üks Euroopa suurusühik (18 800 krooni).

Uuringu tulemused avaldati 2004. aastal e-väljaandes “Põllumajanduslike majapidamiste struktuur. 2003. *The Structure of Agricultural Holdings*”. Selles on üldandmete, taimekasvatuse, loomakasvatuse, traktorite ja masinate ning tööjõu peatükk. Üldandmete osa käsitleb majapidamisi majandusliku suuruse, põllumajandusmaa suuruse ning põllumajandusmaa omandivormi järgi, mahepõllumajanduse põhinäitajaid, majapidamiste juhtide põllumajanduslikku ettevalmistust, majapidamiste tootmistüüpe ja nende muud tulutoovat tegevust. Samuti on selles analüüsitud põllumajandusliku tootmise efektiivsust majapidamise majandusliku suuruse järgi ning esitatud võrdlusi teiste Euroopa Liidu riikidega. Tööjõu peatükk käsitleb ka pereliikmete muud tulutoovat tegevust väljaspool majapidamist. Esitatud on ka võrdlusi põllumajandusloenduse tulemustega.

Valminud statistika avaldati ka avalikus andmebaasis.

Jätkusid statistilised vaatlused

2004. aastal korraldati põllumajandusstatistika tootmiseks 13 riiklikku statistilist vaatlust, mis hõlmasid nii põllumajandustootjaid kui ka põllumajandussaaduste töötlejaid. Põllumajandustootjatelt koguti andmeid maakasvatuse, loomade ja lindude arvu, toodetud põllumajandussaaduste ning kasutatud väetise ja loomasööda kohta. Põllumajandussaadusi töötlevatelt äriühingutelt koguti andmeid kokkuostetud loomade, lindude, piima ja teravilja kohta. Avalikus andmebaasis avaldati põllumajandussaaduste ressursi ja selle kasutamise statistikat.

Koguti andmeid põllumajandus-, jahindus-, metsamajandus- ja kalandusettevõtete majandusnäitajate kohta. 2004. aasta kvartalite majandusnäitajate statistikat avaldati avalikus andmebaasis ja elektroonilises kvartalibülletäänis *Ettevõtlus. Business*. 2002. aasta majandusnäitajate statistikat avaldati avalikus andmebaasis ja aastakogumikus “Ettevõtete majandusnäitajad. 2002. *Financial Statistics of Enterprises*”.

Põllumajanduslike majapidamiste andmekogu uuendatakse järjepidevalt

Et põllumajandusstatistika tootmiseks kogutakse andmeid valikvaatlusega, sõltub statistika täpsus oluliselt põllumajanduslike majapidamiste andmekogu andmete täpsusest. 2004. aastal jätkati andmekogu ajakohastamist nii administratiivsete andmekogude kui ka valikvaatluste andmete alusel. Et saada infot pärast põllumajandusloendust asutatud uute majapidamiste ja loendatud majapidamistes toimunud muutuste kohta, korraldati küsitlus, mis hõlmas ligi 6100 majapidamist.

Põllumajandusstatistika väljaanded 2004. aastal

Kevadkülvipinnad 2004. E-väljaanne

Loomakasvatus. E-väljaanne

Põllumajandus. 2003. *Agriculture*

Põllumajandus arvudes. 2003. *Agriculture in Figures*

Põllumajanduslike majapidamiste struktuur. 2003. *The Structure of Agricultural Holdings*. E-väljaanne

Sügis põllutööd 2003. E-väljaanne

KESKKONNASTATISTIKA

Keskkonnastatistikat pakub avalik andmebaas

2004

Keskkonnastatistika tootmiseks korraldas Statistikaamet 2004. aastal 17 riiklikku statistilist vaatlust. Aasta lõpus oli avalikus andmebaasis üle 50 tabeli, mis esitavad andmeid keskkonnajärelevalve, keskkonnakaitsekulutuste, bioloogilise mitmekesisuse ja õhuseire, metsavaru, veekasutuse ja muu kohta. Statistikat metsamajanduse, kalanduse ja jahinduse kohta leiab majanduse valdkonna alt.

Inimtegevuse mõju keskkonnale iseloomustavad keskkonnasurve näitajad, mis kajastavad inimese põhjustatud keskkonnaprobleeme, nagu bioloogilise mitmekesisuse vähenemine, jäätmed, kliimamuutus, osoonikihi hõrenemine, linnastumine, toksilised kemikaalid, vee ja õhu saastumine. Asjaomast statistikat esitab 2004. aastal ilmunud aastakogumik “Keskkond. 2003. *Environment*”.

Korraldati prügilate ja jäätmekäitluskohtade statistiline inventuur

2004. aastal osales Statistikaamet Eurostati koordineeritud jäätmestatistika-projektides, mille tulemusena loodi Eestis eeldused Euroopa Liidu jäätmestatistika määrusest tulenevate nõuete täitmiseks. Keskenduti kahele teemale: põllumajandussektoris jäätmetekke hindamise meetodite väljatöötamisele ning prügilate ja jäätmekäitluskohtade statistilisele inventuurile. Tulemused avaldatakse Statistikaameti veebilehel 2005. aastal.

Avaldati jätkusuutlikkuse näidikulaud

2004. aastal valmis Statistikaametil graafiline kasutajaliides — jätkusuutlikkuse näidikulaud, mis põhineb Eurostati ja ÜRO Säästva Arengu Komisjoni säästva arengu näitajate nimekirjal, mida Statistikaamet kohandas, lähtudes andmete olemasolust ja võrreldavusest. Programm on väga mitmekülgne. See võimaldab vabalt valida näitajaid, vaadata nende põhjal riikide paremusjärjestust kaardil ja pingereana, liikuda näitajate ja taustmaterjali vahel, analüüsida seoseid jms.

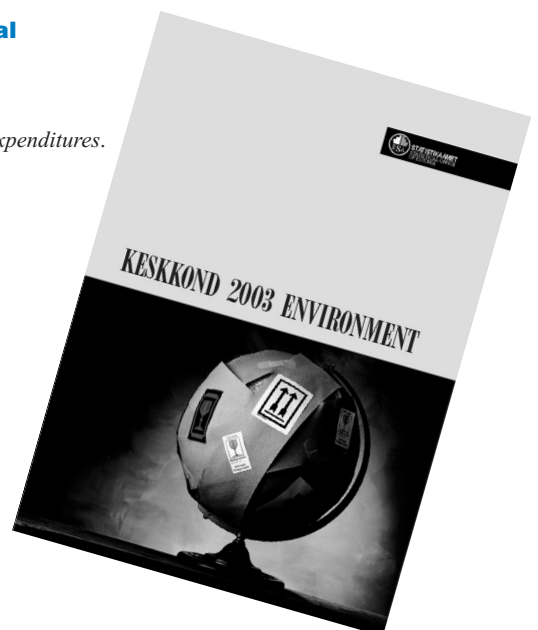
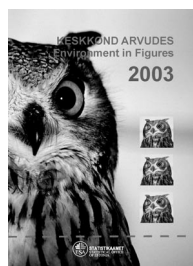
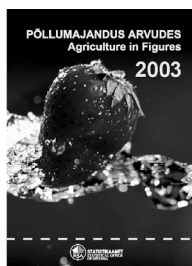
Kasutajaliides annab võimaluse võrrelda Eestit teiste Euroopa riikidega. Samuti saab kõrvutada Eesti maakondi ja maakondade rühmi — viit piirkonda. Suur töö oli riikide andmete kogumine rahvusvahelistest andmebaasidest, programmi kohandamine, tõlkimine ja toimetamine ning kasutusjuhendi koostamine. Kasutajaliides on kättesaadav Statistikaameti veebilehel www.stat.ee rubriigist “Statistika”.

Keskkonnastatistika väljaanded 2004. aastal

Keskkond. 2003. *Environment*

Keskkond arvudes. 2003. *Environment in Figures*

Keskkonnakaitsekulutused. 2002. *Environment Protection Expenditures*.
E-väljaanne

Piirkondliku statistika areng on jõudnud ajajärku, kus ülesanded on seatud ning nüüd tuleb teha nende täitmiseks visa tööd. 2004. aastal oli mitu olulist saavutust. Etteruttavalt tuleb öelda, et enamik neist on otseselt seotud tarbijate parema teenindamisega.

Väljaannete vastu tunti suurt huvi

2004. aasta esimesel poolel ilmus mahukas statistiline ülevaade “Pärnu maakonna regionaalareng”, mille Statistikaamet koostas Pärnu Maavalitsuse tellimusel. Selline tellimus on väga oluline, sest näitab tarbijate kasvanud usaldust Statistikaameti vastu. Positiivse tulemuse saamisel oli määrav asjaolu, et töö tellija ja täitja tegid viljakat koostööd.

Kogumikus “Maakonnad arvudes. 1999–2003. *Counties in Figures*” jätkas Statistikaamet Eesti regionaalarengu strateegias seatud eesmärkide täitmise kajastamist. Edaspidi on kavas hakata jälgima ka teistes riiklikes arengukavades püstitatud piirkondliku arengu eesmärkide täitmist.

Kogumik “Eesti piirkondlik statistika. 2003. *Regional Statistics of Estonia*” ilmus 2004. aastal e-väljaandena. Sisult jätkas väljaanne aastatega väljakujunenud ning tarbijatele samanimelises trükises harjumuspäraseks saanud stiili. Vormilt on tegemist väljaandega, kus esimest korda Statistikaametis kasutati paljusid e-väljaande eelseid võrreldes trükiväljaandega.

Väga edukaks kujunes kogumik “Linnad ja vallad arvudes. 2004. *Cities and Rural Municipalities in Figures*”: kogu trükiteeräaž realiseeriti kümne päeva jooksul ning pärast seda levitati väljaannet CD-l. Suure lugejahuvi põhjusi oli kindlasti kogumikus avaldatud uurimus kohalike omavalitsusüksuste elujõulisusest. Uurimus sai teoks tänu varasemale koostööle Siseministeeriumiga, mille käigus oli Statistikaameti töötajatel võimalus tutvuda statistika kasutamisega mitmes Soome kohalikus omavalitsuses. Kindlasti väärib märkimist, et nimetatud kogumikus avaldas Statistikaamet esimest korda trükis temaatilisi ruutkaarte.

Suhtlemine statistikatarbijatega laienes

2004. aastat iseloomustab ka laienenud vahetu suhtlemine piirkondliku statistika tarbijatega. Mitme varasema aastaga võrreldes said Statistikaameti piirkondliku statistika spetsialistid oluliselt rohkem esinemiskutseid, mis ka rõõmuga vastu võeti. Varasemast rohkem tuli anda ka konsultatsiooni mõõdikute kasutamisest arengukavades.

2004. aasta näitas tarbijate suurenenud huvi piirkondliku statistika vastu, samuti seda, et Statistikaamet ei suuda veel vastata kõikidele tarbijat huvitavatele küsimustele. Endiselt on aktuaalne vajadus otsida tarbijate vajaduste rahuldamiseks uusi võimalusi, samuti nagu vajadus õpetada tarbijaid olemasolevaid võimalusi paremini kasutama.

Piirkondliku statistika väljaanded 2004. aastal

Eesti piirkondlik statistika. 2003. *Regional Statistics of Estonia*. E-väljaanne
Linnad ja vallad arvudes. 2004. *Cities and Rural Municipalities in Figures*
Maakonnad arvudes. 1999–2003. *Counties in Figures*
Pärnu maakonna regionaalareng

Valmis kaardirakendus ja avaldati teemakaarte

Koostöös Maa-ametiga loodi kaardirakendus Internetis “Interaktiivne haldus- ja asustusjaotuse kaart”, mis avati tarbijatele Statistikaameti veebilehel 2005. aasta algul.

Koostati teemakaardid kogumikes “2000. aasta rahva ja eluruumide loendus. XII. Vallaasulate rahvastik. 2000 *Population and Housing Census. XII. Population in Settlements of Rural Municipalities*” ja “Eesti statistika aastaraamat. 2004. *Statistical Yearbook of Estonia*” avaldamiseks. Teemakaarte sisaldavad ka teised statistikaväljaanded ja Statistikaameti veebilehe “Koolinurk”.

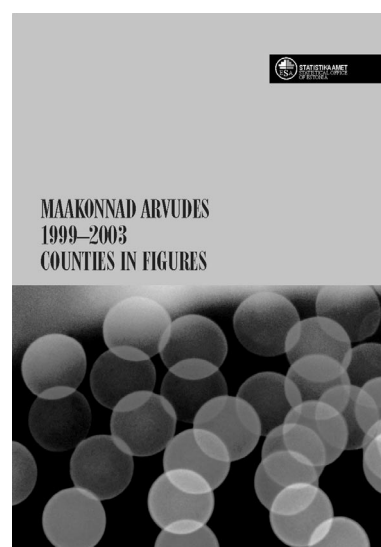
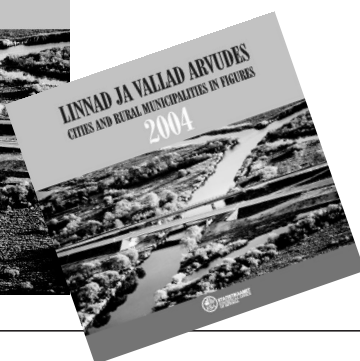
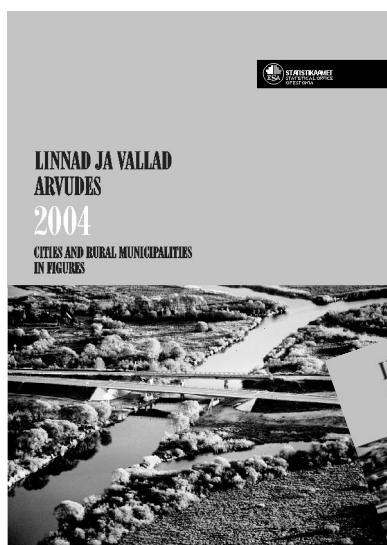
Rahvaloenduse digitaalkaartide ja 2004. aastal ilmunud loendustulemuste alusel koostati esimest korda ruutkaardid rahvaloendustulemuste XII kogumiku ja kogumiku “Linnad ja vallad arvudes. 2004. *Cities and Rural Municipalities in Figures*” jaoks.

Veebilehe rubriigi “Statistika” alamrubriigis “Kaardid” avaldati eri valdkondade teemakaarte.

Statistikaametiga sõlmitud litsentsilepingu alusel on 109 omavalitsust ja 6 maavalitsust kasutusele võtnud digitaalsed rahvaloenduskaardid. Statistiliste valikvaatluste küsitluspiirkondade moodustamisel on samuti abiks digitaalsed rahvaloenduskaardid.

Eurostati pilootprojekti *Urban Audit II* (Euroopa linnade elukvaliteedi uuring) raames täpsustati Eesti ruumiandmeid. Eesti ruumiandmed esitati jätkusuutlikkuse näidikulaua projekti jaoks. Eurostati pilootprojektina hakati looma uut Interneti-põhist keskkonnastatistika kaardirakendust.

Geinfosüsteemide rakendamisel statistikas tehti ettekanne Eesti Statistikaametis konverentsil Tallinnas ja Põhjamaade geostatistika foorumil Kopenhaagenis. Rahvusvahelist GIS-päeva tähistati Statistikaametis teemakohaste väljaannete näitusega.

KLASSIFIKAATORID

Klassifikaatorid valmivad rahvusvahelises koostöös

2004

Lähtudes riikliku statistika seadusest, peavad statistika tootmisel andmete kogumise, töötlemise ja avaldamise meetodid olema kooskõlas rahvusvaheliste ja riiklike klassifikaatoritega. Vastavalt valitsuse 2003. aasta 9. oktoobri määrusele “Klassifikaatorite süsteemi kehtestamine” on Statistikaamet klassifikaatorite süsteemi koordineeriv asutus riigis.

Jätkus töö klassifikaatorite elektroonilisel esitamisel. Statistikaamet on välja töötanud võimalused klassifikaatorite esitamiseks *XML*-vormingus. Veebilehe www.stat.ee rubriigist “Klassifikaatorid” saab klassifikaatoreid alla laadida ka teistes vormingutes. Seda rubriiki täiendatakse järjepidevalt.

Avaldati ja võeti kasutusele kaks klassifikaatorit: kaupade liigitamiseks kombineeritud nomenklatuur KN 2004 (aluseks *CN 2004*) ning geograafiliste (mandriliste) piirkondade, geograafiliste alampiirkondade ning valikuliste majanduslike ja teiste rühmituste klassifikaator (aluseks *M/49*).

Kombineeritud nomenklatuuri põhjal valmistati teemade kaupa ette Euroopa Liidu riikide vahelise kaubavahetuse andmete kogumise süsteemi Intrastat andmeesitajatele abimaterjal, mis aitab nende tööd hõlbustada.

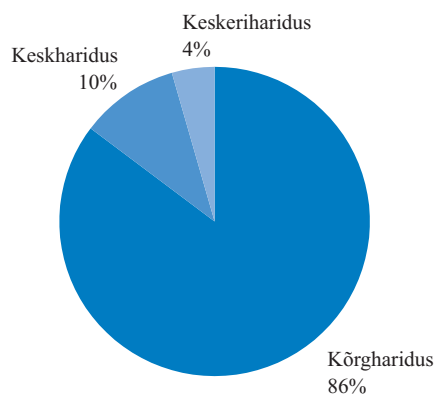
Vaadeldi, kas statistilised aruandevormid ja nende täitmise juhendid on kooskõlas klassifikaatoritega, selleks jälgiti terminikasutust, koodide õigsust jms.

Korrastati klassifikaatorite kasutamist statistika tootmisel. Kontrolliti, kas lähtutakse klassifikaatorite kehtivatest versioonidest, õpetati statistika tootjaid ja tarbijaid klassifikaatoreid õigesti kasutama ning aidati lahendada klassifitseerimisprobleeme. Konsultatsioone anti nii Statistikaametis kohapeal, e-posti kui ka telefoni teel. Selle töö osatähtsus on seoses uute klassifikaatorite ja nende versioonide kasutuselevõttuga suurenenud.

Osaleti rahvusvaheliste tegevusalade klassifikaatori *Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE)* ning toodete ja teenuste klassifikaatori *Statistical Classification of Products by Activity in the European Economic Community (CPA)* uute versioonide väljatöötamisel. Need on kavas kasutusele võtta 2007. aastast. Eesmärk on nimetatud klassifikaatorid kogu maailmas harmoneerida.

Jätkus töö Statistikaameti infosüsteemi (SIS) metaandmebaasi täiendamisel.

Statistikaameti ametnikud hariduse järgi, 31. detsember 2004

2004. aastal osalesid Statistikaameti töötajad 281 rahvusvahelisel nõupidamisel, seminaril töökoosolekul või kursusel. Välisähetusel käis 116 töötajat, kokku 29 riigis.

Aktiivne osavõtt rahvusvahelisest koostööst oli võimalik tänu jätkuvale riikidevahelisele statistika koostööprogrammidele. *Phare Grant 2001* lepingu jätkuna allkirjastati 21. septembril *Phare Grant 2002* tehnilise abi leping ja 22. detsembril juba *Phare Grant 2003* leping.

Eurostatis stažeeris üks teenistuja rahvastikustatistika ja teine tarbijahinnaindeksite valdkonnas. Aasta lõpul alustasid viiekuulist stažeerimist kaks töötajat — granti lepingute täideviimise kontrolli ja regionaalarvepidamise alal. Eurostatis jätkas tööd ka üks rahvuslik ekspert.

Seoses Eesti ühinemisega Euroopa Liiduga sai Statistikaametist täieõiguslik Statistikaprogrammi Komitee liige. Võeti osa kõigist komitee nõupidamistest.

Statistikaameti esindaja osales ÜRO Statistikakomisjoni 35. istungil New Yorgis.

Jätkus koostöö Läti Statistika Keskbüroo ja Leedu Statistikaametiga. Balti riikide statistikaorganisatsioonide juhtkomitee nõupidamine peeti 13.–15. maini Lätis Dikli mõisas.

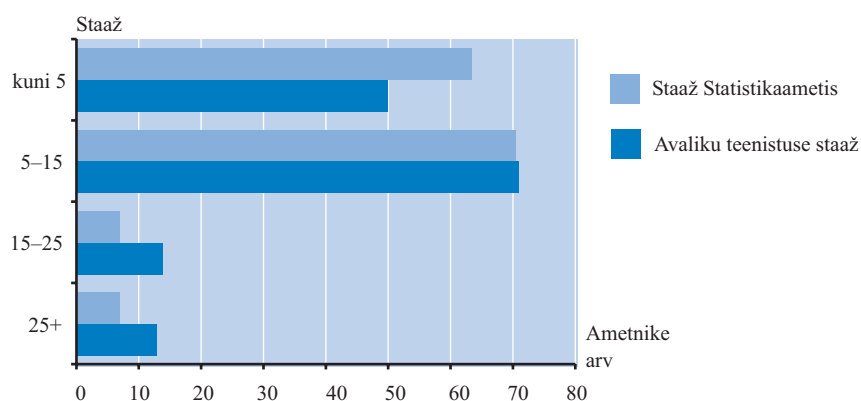
Koostöös Rootsi Statistika Keskbürooga koolitasid Statistikaameti eksperdid jätkuvalt Albaania statistikuid nii Tiranas kui ka Stockholmis.

Statistikaameti võistkond võttis osa traditsioonilisest Euroopa statistikute võrkpalliturniirist, mis peeti 17.–19. septembrini Helsingis.

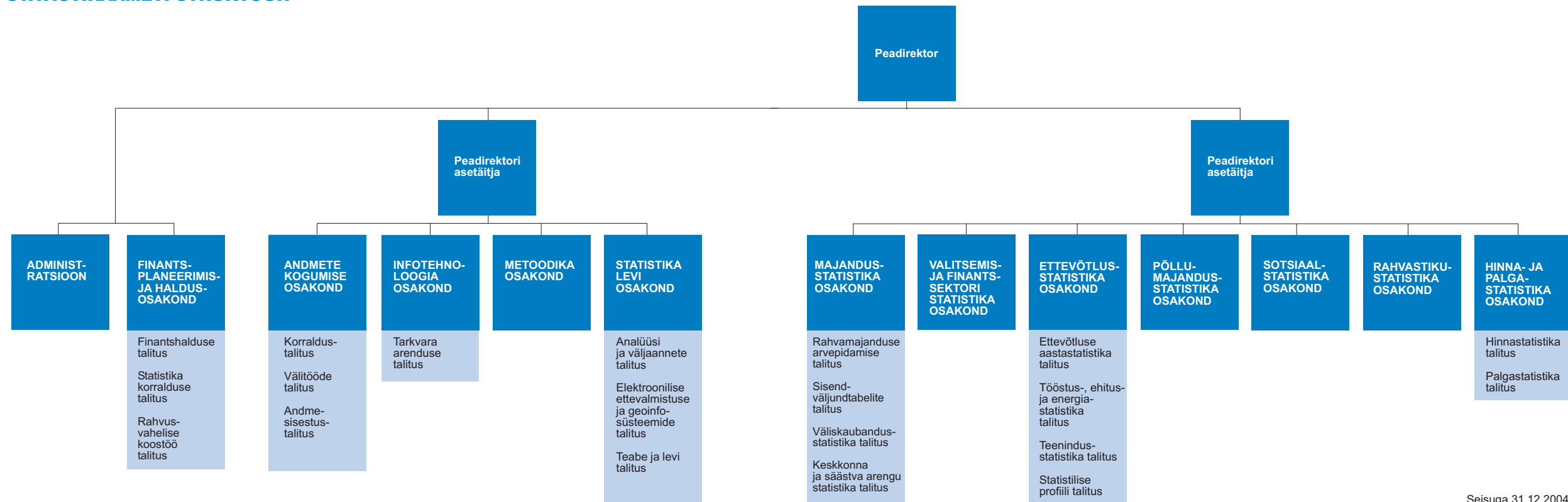
TÖÖTAJAD

Statistikaameti koosseisuuksuste üldarv oli 2004. aasta 31. detsembri seisuga 323, sealhulgas oli 42 kõrgema ametniku, 256 vanemametniku, 9 nooremametniku ametikohta ning 16 abiteenistuskoha. Samal ajal töötas 292 ametnikku, sealhulgas 40 kõrgemat ametnikku, 246 vanemametnikku ja 6 nooremametnikku, lisaks 86 abiteenistajat, sealhulgas 60 koosseisuvälist küsitlejat. Kõrgharidusega oli ametnikest 85%, kusjuures kõrgematest ametnikest ei olnud kõrgharidust vaid ühel. Teenistujate keskmine vanus oli 45 eluaastat. Kõige rohkem oli töötajate hulgas 41–60-aastasi — 55%, 31–40-aastasi oli näiteks vaid 16%. Naiste osatähtsus töötajate hulgas oli suhteliselt suur — 87%. Kõige enam oli mehi 21–30-aastaste vanuserühmas — 29%. Suur oli töötajate voolavus. 2004. aastal võeti teenistusse 53 ametnikku, neist 9 tuli avalikust teenistusest, 22 erasektorist ning 22 mujalt (nt õppeasutusest). Teenistusest vabastati 105 ametnikku.

Statistikaameti ametnikud staaži järgi, 31. detsember 2004

STATISTIKAAMETI STRUKTUUR

STRUCTURE OF THE STATISTICAL OFFICE

